

Luotkiewicz Reforma rolna

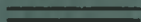
REFORMA ROLNA

PROJEKTY RZĄDOWE NOWYCH USTAW

ORAZ TEKST WYCOFANEJ USTAWY
O PARCELACJI I OSADNICTWIE
NA ZIEMIACH WSCHODNICH.

WYDAŁ

Prof. Zdzisław Ludkiewicz

WARSZAWA — 1923

Skład główny: Księgarnia Rolnicza, Nowy-Świat 35

REFORMA ROLNA

Projekty Rządowe Nowych Ustaw

ORAZ TEKST WYCOFANEJ USTAWY
O PARCELACJI I OSADNICTWIE
NA ZIEMIACH WSCHODNICH.

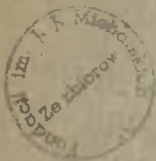
WYDAŁ

Prof. Zdzisław Ludkiewicz

INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH PAN
BIBLIOTEKA
00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 72
Tel. 26-68-63

WARSZAWA, — 1923

Skład główny: Księgarnia Rolnicza, Nowy-Świat 35

Druk Synów St. Niemiry. Warszawa, Plac Napoleona 4.

18-253

<http://rcin.org.pl>

Od wydawcy.

W broszurze niniejszej drukuję rządowe projekty: „Ustawy o parcelacji i osadnictwie“ oraz „Ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa“. Do tego dodaję opracowany pierwotnie w Głównym Urzędzie Ziemskim, a następnie wycofany projekt „Ustawy o parcelacji i osadnictwie na ziemiach wschodnich“. Na ogłoszenie drukiem tych projektów uzyskałem zezwolenie Pana Prezesa Rady Ministrów oraz Pana Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego. Jednocześnie Pan Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego dostarczył mi materiałów, dotyczących historii opracowania Ustaw, jak również zezwolił na ogłoszenie danych, które sam posiadam. Na tym miejscu składam więc podziękowanie za umożliwienie mi wydania niniejszej broszurki zarówno Panu Prezesowi Rady Ministrów, generałowi Sikorskiemu, jak i Panu Prezesowi Głównego Urzędu Ziemskiego, S. Ludkiewiczowi.

Historja powstania omawianych ustaw jest następująca: Jeszcze latem 1922 r. Prezes G. U. Z., widząc nierealność pracy, opartej na ustawie z dn. 15 lipca 1920 r., i niemożliwość bez nowelizacji wyprowadzenia Urzędów Ziemskich z sytuacji, do jakiej rzeczona ustawa doprowadziła je. starał się o znalezienie poparcia projektu nowelizacji zarówno w Rządzie jak i w Sejmie Ustawodawczym. I chociaż ówczesne warunki nie dały możliwości urzeczywistnienia tych zamierzeń, jednak już wtedy została zdecydowana sprawa ograniczenia się do nowelizacji w ramach możliwie najwęższych, najkonieczniejszych. Praca nad ułożeniem projektu noweli powierzona została p. Władysławowi Ole-

wińskiemu, Vice-prezesowi Głównej Komisji Ziemskiej, który ją rozpoczął we wrześniu roku 1922. Następnie żywy współudział w tej pracy brali p. dr. Jan Tenczyn, a później także p. St. Korwin-Fiutrowski. Ponieważ chodziło o szybkie przeprowadzenie przez ciała ustawodawcze noweli opracowywanej, więc też nie zmieniano pierwotnego planu: możliwie jaknajmniej zmieniać ustawę z dnia 15 lipca. W myśl życzeń Prezesa G. U. Z. podjęto zasadniczo tylko tezy następujące: 1) uzgodnienie ustawy z Konstytucją, 2) usunięcie jej niejasności, 3) uproszczenie przewlekłej procedury wykupu przymusowego i 4) skasowanie przepisów o kolejności przy przymusowym wykupie majątków ziemskich. W toku pracy okazało się jednak, iż zmiany ustawy z dnia 15 lipca muszą być bardzo daleko idące. Przedewszystkiem jako postulat pierwszorzędny wysunęła się kwestja połączenia w jedną logiczną całość parcelacji rządowej z parcelacją prywatną, względnie prowadzoną przez instytucje upoważnione.

W ciągu trzech miesięcy nowela była opracowana pomimo tego, iż główny jej autor stale pełnił swe bardzo uciążliwe obowiązki Vice-Prezesa w Głównej Komisji Ziemskiej. Jednakże nowela ta nie mogła zadowolnić nikogo, w pierwszym rządzie Prezesa G. U. Z. oraz samego autora, ponieważ ciążyła nad nią zbyt dotkliwie wadliwa ustawa z 15 lipca. Po objęciu steru rządu przez gen. Sikorskiego i po postawieniu przezeń programu naprawy Rzeczypospolitej, Prezes GłówneŃo Urzędu Ziemskiego uzyskał możność opracowania potrzebnych ustaw, oraz poparcia tych zamierzeń ze strony Szefa Rządu.

Po naradach zdecydowano w G. U. Z., iż nowela do ustawy z 15 lipca dla pewnych powodów ma być mimo wszystko dostosowaną do tej ustawy, z tem jednak, że zasadnicze postulaty będą rozwinięte w niej niezależnie od ustawy 15 lipca. Istotnie też podany noniżej projekt „Ustawy o parcelacji i osadnictwie“ nosi na sobie piętno ustawy z 15 lipca, chociaż bardzo radykalnie od tej ustawy odbiega.

W międzyczasie, t. j. w drugiej połowie grudnia r. b., Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego zarządził opracowanie ustaw dalszych, mianowicie: „Ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osad-

nictwa" oraz „Ustawy o parcelacji i osadnictwie na Ziemiach Wschodnich". Wykonanie tej pracy powierzono niżej podpisanemu, przyczem w stosunku do „Ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa" żywy współdział w pracy brali p. Alfred Okołowicz, i p. Zdzisław Czałbowski, zaś rewizję prawną przeprowadzili pp. Olewiński, Korwin-Piotrowski i Dr. Tenczym.

Projekt ustawy o parcelacji i osadnictwie zbudowany jest w ten sposób, iż, jak to wspomniałem wyżej, łączy w jedną całość kolonizację wewnętrzną, prowadzoną przez Państwo, z parcelacją prywatną, wykonywaną pod kontrolą władz państwowych. Projekt ten zakreśla tej sprawie ramy dosyć szerokie, które życie dopiero wypełni w ten lub inny sposób. Mianowicie, gdyby parcelacja prywatna, względnie prowadzona przez instytucje upoważnione, dobrze spełniała swoją rolę, parcelacja rządowa mogłaby być w znacznym stopniu zredukowana. Byłaby ona tylko uzupełnieniem i korektywą tamtej parcelacji. Przeciwnie, gdyby tamta parcelacja źle się rozwijała, parcelacja rządowa mogłaby być prowadzoną na szeroką skalę. Ziemię na tę parcelację Urzędy Ziemskie mogłyby zdobywać: albo w drodze przymusowego wykupu albo też nabywając ją z wolnej ręki. Słowem — ustawa omawiana daje możność Rządowi realizacji programu gospodarczego i politycznego w zakresie kolonizacji wewnętrznej albo przy życzliwym poparciu czynników społecznych i wysunięciu inicjatywy prywatnej na pierwszy plan, albo też w razie braku tego poparcia — przesunięciu ciężaru wykonania na pracę urzędów. Przymusowy wykup majątków nie jest tutaj regułą, lecz tylko prawem Rządu, które może być stosowane w razie konieczności.

Przy przymusowym wykupie chroniona będzie kultura rolna majątków specjalnie dobrze zagospodarowanych. Opracowanie odnośnych przepisów (art. 3 i 4) dokonane zostało z uwzględnieniem postulatów Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, przyczem pierwotny projekt G. U. Z. uległ gruntownej zmianie.

Ustawie omawianej nadano tytuł „Ustawy o parcelacji i osadnictwie". Chodziło o to, aby uwydatnić, iż kolonizacja we-

wnętrzną jest tylko składową częścią reformy rolnej w Polsce, bynajmniej zaś jej nie wyczerpuje.

Projekt ustawy o sfinansowaniu reformy rolnej większych komentarzy nie potrzebuje. Nie zaciążyła nad nim żadna ustawa poprzednia, można więc było ten projekt ułożyć bezpośrednio w związku z opracowywaną ustawą o parcelacji i osadnictwie.

Projekt ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa ma na celu rozwiązanie tylko kwestji sfinansowania kolonizacji wewnętrznej, prowadzonej przez Państwo, i tylko w dziale, omawiającym „Fundusz zapomóg i kredytu ulgowego“, wykracza poza te ramy.

Kredyt na parcelację prywatną pozostawiony jest Państwowemu Bankowi Rolnemu, którego działalność względnie szybko się rozwinie po wprowadzeniu możliwości posługiwania się złotym, jako miernikiem wartości. Pozatem ustawa o sfinansowaniu rozstrzyga kwestję szacunku majątków przymusowo wykupywanych albo nabywanych z wolnej ręki przez Urzędy Ziemskie, a także kwestję ceny sprzedażnej gruntów i gospodarstw, sprzedawanych przez Urzędy Ziemskie. Chodziło o oparcie się o bieżące ceny, faktycznie płacone za majątki ziemskie. Była to jednak sprawa bardzo trudna do cyfrowego ujęcia wobec niesłychanych wahań tych cen, nawet po przeszacowaniu ich na złote. Być może, iż wstawione cyfry, okażą się niebawem niezgodne z rzeczywistością. Mogą one jednak w każdej chwili być zmienione.

„Ustawę o parcelacji i osadnictwie na Ziemiach Wschodnich“ opracowywano w tym celu, aby uporządkować tamtejsze stosunki, wywołane przez dwie ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r., ułatwienią parcelacji terenów poleśnych, a częściowo i w tym celu, ażeby zrobić próbę pociągnięcia ziemiaństwa do współpracy przez zorganizowanie na wzór niemiecki Związków Dostarczania Ziemi. Ziemiaństwo kresowe w walce o ziemię i o polskość wykazało wiele hartu i poświęcenia. Jeżeli gdzie próba zorganizowania Związków Dostarczania Ziemi mogła się najlepiej udać, to właśnie na Kresach Wschodnich. Gdyby zaś ta próba istotnie się powiodła, można byłoby Związki te zorganizować na całym

obszarze Rzeczypospolitej. Jednakże ustawa omawiana nie mogła być przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego wniesiona na Radę Ministrów, ponieważ p. Minister Skarbu nie widział się w możności powierzenia Urzędowi Ziemskiemu rozrachunku za ziemię, przejętą na własność Państwa na zasadzie Ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. w drodze ściągnięcia od całej większej własności ziemskiej specjalnego podatku, (w poczet daniny majątkowej), zaś p. Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych nie mógł zdecydować się na poświęcenie na cele parcelacji całych przestrzeni poleśnych własności prywatnej. Projekt omawianej ustawy ogłaszam jednak drukiem, ponieważ, jak sądzę, posiada on choćby teoretyczne, niemałe znaczenie, a pozątem jest uzupełnieniem „ustawy o parcelacji i osadnictwie“.

Drukowane poniżej projekty ustaw wiążą się w jedną całość z poprzednio już wniesionymi do Rady Ministrów, a następnie i do Sejmu projektami Ustaw: „O scalaniu gruntów“ oraz „O zakresie działania Ministra Reform. Rolnych i o organizacji Urzędów Ziemskich“.

Niewątpliwie niżej podane projekty Ustaw spotkają się z wielu zarzutami ludzi nawet najzupełniej bezstronnych. Jednakże trzeba pamiętać, iż nie są to projekty czysto teoretyczne. Musiały one być uzgodnione z wymaganiami, które były stawiane przez te lub inne czynniki. Mówiłem obszerniej o tem przy omawianiu projektu ustawy o parcelacji i osadnictwie. Lecz także i ustawa o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa posiada tego typu wady: np. za ziemię płaci się listami państwowej renty ziemskiej w złocie, które pierwotnie będą musiały być w myśl postulatów Ministra Skarbu częściowo przechowywane jako przymusowy depozyt przez Bank Rolny. Pozątem będą one miały kurs niewatoliwie dużo niższy od parytetu. Jednakże takie postawienie kwestji jest nieuniknioną konsekwencją dzisiejszych warunków rynku pieniężnego, zaś te warunki między innymi powstały wskutek unicestwienia wartości giełdowej choćby takich walorów, jak listy zastawne ziemskie. Oczywiście, iż słuszniej byłoby płacić za ziemię listami zastawnymi, które miałyby wartość zbliżoną do parytetu i zupełnie swobodny dostęp na

giełkę. Trzeba jednak pamiętać, że między innymi z obecnych nienormalnych stosunków w wysokim stopniu korzysta większa własność ziemską, która niemal wcale odsetek od swoich długów nie płaci. W rezultacie więc w sumie cała większa własność ziemska na tym układzie stosunków wiele więcej zyskuje, niż traci na listach państwowej renty ziemskiej, tylko że na tych listach tracą niektórzy, zyski zaś z układu stosunków omawianych czerpią niemal wszyscy. Te i temu podobne warunki usprawiedliwiają znaczną ilość tych braków, które są w projektach ustaw.

Prof. Zdzisław Ludkiewicz.

Warszawa, Kwiecień 1923 r.

Projekt ustawy o parcelacji i osadnictwie.

I. ZAPAS ZIEMI.

Art. 1.

1) Przeznacza się do rozporządzenia Ministra Reform Rolnych na parcelację i osadnictwo:

a) nadające się do celów parcelacji i osadnictwa, a nieposiadające specjalnego przeznaczenia użytki majątków ziemskich (nieruchomości ziemskie), będących własnością Skarbu Państwa, oraz majątki ziemskie (nieruchomości ziemskie) b. rosyjskiego Banku Włościańskiego, b. Banku Szlacheckiego i b. Pruskiej Komisji Kolonizacyjnej;

b) majątki ziemskie (nieruchomości ziemskie), których właściciele sami, ich spadkodawcy lub darodawcy nabyli te majątki ziemskie pod warunkami i zastrzeżeniami b. państw zaborczych, zabezpieczającymi działalność polityczną, wymierzoną przeciwko narodowości polskiej;

c) majątki ziemskie (nieruchomości ziemskie) t. zw. martwej ręki (duchowne, biskupie, kapitulne, klasztorne, plebańskie, kościołów i gmin wyznaniowych) z wyłączeniem tych części nieruchomości, które bezpośrednio służą do wykonania obrzędów religijnych, w każdym jednak razie przy zabezpieczeniu materialnem celu, do jakiego w chwili przejęcia ich na parcelację i osadnictwo służyły;

d) majątki ziemskie (nieruchomości ziemskie) innych instytucyj publicznych, a w szczególności majątki ziemskie (nieru-

chomości ziemskie) fundacji, pod zarządem Państwa bądź pod innym zarządem się znajdujące — przy zabezpieczeniu celu fundacji, a to bez względu na postanowienia zapisu fundacyjnego.

2) Niezależnie od tego na cele parcelacji i osadnictwa Minister Reform Rolnych z nieruchomości ziemskich, stanowiących własność prywatną, przeprowadzi przymusowy wykup:

A) majątków ziemskich (nieruchomości ziemskich) ogólnego obszaru ponad 45 ha z uwzględnieniem zasad, wskazanych w części 1 art. 2:

a) nieprawidłowo gospodarowanych albo pod względem techniki rolniczej (przy produkcji w ostatnich dwu latach co najmniej o 20% niższej od przeciętnej, osiąganey w tymże czasie w okolicy w podobnych warunkach), albo pod względem finansowym (przeznaczone na przymusową sprzedaż);

b) parcelowanych (dzielonych na mniejsze części) bez zezwolenia lub niezgodnie z orzeczeniami Urzędów, względnie Komisji Ziemskich;

c) tych, których właściciele sprzedali dobrowolnie ziemię na cele osadnictwa, przeprowadzanego przez b. państwa zaborcze.

B) określonych w art. 3 nadwyżek wszystkich innych majątków ziemskich (nieruchomości ziemskich) nie wyłączając ordynacji i majątków ziemskich, związanych węzłem substytucji powierniczej, lub innymi ograniczeniami własności, stale do tych nieruchomości przywiązanemi, a to bez względu na szczególne postanowienia ustawowe lub dobrowolne, ograniczające prawo rozporządzalności daną nieruchomością ziemską.

3) Minister Reform Rolnych ma również prawo na cele parcelacji i osadnictwa nabywać w drodze kupna z wolnej ręki majątki ziemskie lub ich części, wykonywać prawo pierwokupu, przewidziane przez właściwe ustawy, oraz przyjmować darowizny.

Art. 2.

1) Majątki ziemskie (nieruchomości ziemskie), określone w p. A części 2 art. 1 i w art. 27 niniejszej Ustawy, oraz wszelkie

grunty, zagrożone przymusowym wykupem według szczególnych postanowień innych ustaw, ulegają przymusowemu wykupowi w całości po wyłączeniu obszarów, pozostających pod kulturą leśną, nadających się do samoistnego gospodarstwa leśnego, lub pod wodami, racjonalnie użytkowanymi, oraz z wyłączeniem żywego i martwego inwentarza.

2) O wdrożeniu postępowania przymusowej sprzedaży (licytacji) położonych poza obrębem miast nieruchomości ziemskich, względnie ich części, Sąd zawiadomi właściwy Okręgowy Urząd Ziemski, który majątek taki może wykupić przymusowo, zgodnie z zasadami, ustalonymi w części 1 niniejszego artykułu. Oświadczenie Okręgowego Urzędu Ziemskiego o wdrożeniu postępowania o wykupie, złożone na 14 dni przed terminem licytacji, skutkuje wstrzymanie postępowania przymusowej sprzedaży (licytacji) odnośnie podlegającego przymusowemu wykupowi obszaru.

Art. 3.

1) Z mająków ziemskich, określonych w p. B części 2 art. 1, ulegają przymusowemu wykupowi nadwyżki gruntów, nie pozostające pod kulturą leśną, nadającą się ze względu na obszar do samoistnego gospodarstwa leśnego, lub pod wodami, racjonalnie użytkowanymi, oraz nie podpadające pod przepisy, zawarte w art. 4, a przewyższające 180 ha ogólnego obszaru nieruchomości ziemskich, będących własnością jednej osoby prawnej lub fizycznej, względnie współwłasnością kilku osób.

2) Niepodlegający w myśl powyższego przepisu przymusowemu wykupowi obszar:

A) zmienić może rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej, wydane na podstawie uchwały Rady Ministrów, powziętej na wniosek Ministra Reform Rolnych, zgłoszony w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, przez zwiększenie tego obszaru w częściach Województw: Poznańskiego, Pomorskiego, Lwowskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Białostockiego, Nowogródzkiego, Wołyńskiego, Poleskiego i ziemi Wileńskiej do 300 ha.

B) zwiększa się niezależnie od tego, w jakim województwie się znajduje, do 400 ha w następujących majątkach ziemskich (nieruchomościach ziemskich):

a) posiadających zarodową hodowlę zwierząt, zapisaną do ksiąg rodowodowych fachowych organizacji, uznanych przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych, o ile hodowla ta pod względem ilości licencjonowanych sztuk dorosłych, stanowiących podstawę stada, odpowiadać będzie minimalnym w stosunku do obszaru normom, które szczegółowo określi rozporządzenie wykonawcze;

b) poświęconych hodowli koni remontowych na potrzeby armji, o ile stale i corocznie przyjmowana przez władze wojskowe ilość koni z wyhodowanych w danym majątku odpowiadać będzie minimalnym w stosunku do obszaru normom i warunkom, które określi rozporządzenie wykonawcze;

c) posiadających czynne gorzelnie, krochmalnie, lub suszarnie cykorji;

d) poświęconych intensywnej produkcji buraków cukrowych dla cukrowni, a to tylko na czas istnienia w nich tego kierunku gospodarczego, lub dopóki sąsiednie drobne gospodarstwa nie przystosują swej produkcji do potrzeb odnośnej cukrowni.

Omawiany obszar 400 ha ulega odpowiedniemu zmniejszeniu, o ile w całości nie jest niezbędnym do wypełniania wyliczonych warunków gospodarczych.

C) Zwiększa się niezależnie od tego, w jakim województwie się znajduje, do 800 ha w majątkach ziemskich (nieruchomościach ziemskich), posiadających na swym obszarze czynne cukrownie; obszar ten ulega odpowiedniemu zmniejszeniu, o ile w całości nie jest niezbędny dla potrzeb danej cukrowni;

D) Niezależnie od stanu uprzemysłowienia, oraz od tego, w jakim województwie znajduje się dany majątek ziemski (nieruchomość ziemska), zmniejsza się do:

a) 30 ha w majątkach ziemskich (nieruchomościach ziemskich), położonych poza obrębem miast i ośrodków przemysłowofabrycznych, znajdujących się jednak w sferze oddziaływania ich interesów mieszkaniowych, co do miasta Wilna przyjmując w drodze wyjątku granice tego miasta podług ich stanu z 1909 roku.

b) 60 ha w majątkach ziemskich (nieruchomościach ziemskich), położonych w okręgach przemysłowo-fabrycznych i podmiejskich.

3) Strefę interesów mieszkaniowych miast i ośrodków przemysłowo-fabrycznych oraz okręgi przemysłowo-fabryczne i podmiejskie określa na zasadzie uchwał odnośnych Związków Samorządowych gmin miejskich lub wiejskich Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Rolót Publicznych.

Art. 4.

1) Niezależnie od obszarów, wyłączonych od przymusowego wykupna na zasadzie art. 3, nie podlega przymusowemu wykupowi i pozostawia się właścicielowi:

A) Na przeciąg lat piętnastu od daty zatwierdzenia planu meljoracyjnego te majątki ziemskie, względnie folwarki, jako odrębne jednostki gospodarcze, których właściciele na mocy zatwierdzonego przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych planu podjęli po dniu 1 stycznia 1920 r. lub podejmą w ciągu 9 miesięcy od daty zatwierdzenia planu — na obszarze, obejmującym conajmniej 50% wszystkich użytków rolnych (gruntów ornych, łąk, pastwisk, torfowisk, bagien i t. p.) meljoracje rolne i meljiracje te najpóźniej w ciągu lat trzech od daty zatwierdzenia planu wykończą. Przepis powyższy ma zastosowanie jedynie do meljoracji, które zostały zameldowane we właściwym Okręgowym Urzędzie Ziemskim niezwłocznie po zatwierdzeniu przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych planu meljoracyjnego, obejmującego cały obszar wszystkich użytków rolnych meljorowanej jednostki gospodarczej — ze wskazaniem granic oraz powierzchni użytków tak meljorowanych, jak i meljoracji niepodlegających, — o ile plan ten został zatwierdzony przed ogłoszeniem wykazu (art. 9 część 4), obejmującego daną nieruchomość, zaś prawidłowe ich wykonanie w terminie trzyletnim od daty zatwierdzenia planu zostanie udowodnione wobec tegoż Urzędu zaświadczeniem Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

B) Na ten sam przeciąg lat piętnastu użytki rolne obszaru w jednym kompleksie nie mniejszym niż 30 ha, o ile na całym ich obszarze zostały podjęte i wykonane zgodnie z przepisami i warunkami, wskazanymi w cz. 1 artykułu niniejszego, meljoracje rolne.

Za meljoracje w rozumieniu niniejszych przepisów uważane będą:

- a) drenowanie gruntów, łąk, względnie pastwisk,
- b) odwadnianie łąk, połączone z nawadnianiem,
- c) odwadnianie torfowisk połączone z racjonalną ich uprawą oraz z zastosowaniem urządzeń do spiętrzania wody.

2) Również nie podlegają przymusowemu wykupowi i pozostawiają się właścicielowi na czas istnienia, przewidzianych niżej warunków gospodarczych:

A) Grunty torfowe:

a) nieeksploatowane, o obszarze nie mniejszym niż 50 ha w jednym kompleksie o miąższości nie mniejszej niż 1 metr, posiadające materiał, przydatny dla celów opałowych lub przemysłowych, o ile właściciel ich uruchomi przedsiębiorstwo eksploatacyjne w ciągu lat pięciu od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy;

b) eksploatowane racjonalnie dla celów opałowych lub przemysłowych, o obszarze nie mniejszym, niż 25 ha w jednym kompleksie o miąższości nie mniejszej niż 1 metr.

B) Grunty, obsadzone drzewami owocowymi w ilości nie mniejszej niż 80 sztuk na 1 ha, o ile w jednym kompleksie stanowią obszar nie mniejszy niż 6 ha i o ile sadownictwo na tych gruntach jest racjonalnie prowadzone.

C) Grunty zajęte pod uprawę drzew i krzewów owocowych i ozdobnych, zajmujące w jednym kompleksie obszar nie mniejszy niż 3 ha, wraz z obszarem, przylegającym do szkółki, w rozmiarze dwukrotnym.

D) Grunty, znajdujące się pod racjonalną uprawą wikliny, a zajmujące w zwartym kompleksie nie mniej niż 5 ha, z obszarem przylegającym, wynoszącym 50 % gruntu, zajętego pod uprawę wikliny.

E) Grunty przybrzeżne wód niepodlegających przymusowemu wykupowi szerokości 20 metrów od normalnego zwierciadła wody.

F) Bagna, mokradła i nieużytki, nadające się do założenia gospodarstwa rybnego, o ile właściciel w ciągu lat trzech od ogłoszenia niniejszej ustawy przystąpi do racjonalnego ich zagospodarowania i w ciągu następnych lat pięciu uruchomi racjonalne gospodarstwo rybne. Przepis niniejszy ma zastosowanie tylko do takich gruntów, których plan zagospodarowania zatwierdzony został przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych i po zatwierdzeniu zgłoszony we właściwym Okręgowym Urzędzie Ziemskim przed ogłoszeniem wykazu (art. 9 cz. 4), obejmującego daną nieruchomość, prawidłowe zaś wykonanie planu w terminie pięcioletnim od daty zatwierdzenia planu zostanie udowodnione wobec tegoż Urzędu zaświadczeniem Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

G) Majątki ziemskie (nieruchomości ziemskie), względnie ich części, poświęcone hodowli (uszłachetnianie, wytwarzanie nowych odmian, względnie ras, roślin lub zwierząt), wyjątkowo wysoko uprzemysłowione, lub o wyróżniającym się w danej okolicy poziomie intensywności produkcji, o ile odpowiadają tym ogólnym warunkom, jakie ustali w drodze rozporządzenia Rada Ministrów na wniosek Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych, zgłoszony w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych. O zaliczeniu danego majątku ziemskiego, względnie jego części, do tej kategorii majątków decyduje Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych według swobodnego uznania w granicach jednak wspomnianego Rozporządzenia Rady Ministrów. Decyzja ta powoduje zwolnienie od przymusowego wykupu i parcelacji tylko wówczas, gdy została powzięta i przez właściciela, majątku wobec właściwego Okręgowego Urzędu Ziemskiego ujawnioną przed ogłoszeniem wciągnięcia danego majątku do wykazów, wskazanych w art. 9.

Decyzja powyższa może być zmieniona lub uchylona przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych również według swobodnego uznania w razie zmiany warunków, które wydanie jej spowodowały. Na żądanie Ministra Reform Rolnych — Mini-

ster Rolnictwa i Dóbr Państwowych obowiązany jest poddać re wizji decyzyjną swą, skutkującą zwolnieniem danego majątku od przymusowego wykupu i parcelacji.

Art. 5.

1) Właściciel majątku ziemskiego, względnie kilku majątków ziemskich, ma prawo zatrzymać z ogółu posiadanych na terenie Państwa nieruchomości ziemskich tylko jeden obszar, odpowiadający określeniom, wskazanym w art. 3, nie licząc obszarów, wyszczególnionych w art. 4, przyczem w wypadkach, podanych w pp. B i C art. 3 istnienie kilku czynników, tam przewidzianym, nie powoduje powiększenia normy, wskazanej w tychże punktach.

2) Rodzina niepodzielona co do praw majątkowych prawnie i fizycznie przed dniem 1 stycznia 1919 r. uważana ma być za jednostkę; ta sama zasada stosuje się do współwłasności kilku osób, nie należących do rodziny, a to bez względu na dokonane w międzyczasie podziały i przewłaszczenia. Termin ten dla województw: białostockiego, nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego oznacza się na dzień 30. IX. 1921 r., zaś dla ziemi wileńskiej na dzień wejścia w życie niniejszej ustawy.

3) Budynki, znajdujące się na wykupywanym obszarze, a należące do gospodarstwa rolnego i z nim związane, jak również znajdujące się na tym obszarze urządzenia rolne, drzewa i krzewy, mające wartość ochronną, zdrowotną i kulturalną, zwłaszcza drzewa i krzewy w ogrodach, parkach, przy drogach i rowach, podlegają przymusowemu wykupowi razem z gruntem.

4) Budynki, znajdujące się na wykupywanym obszarze, nie należące do gospodarstwa rolnego, razem z obszarem ziemi niezbędnym do ich normalnego użytkowania, oraz inwentarze żywe i martwe nie podlegają przymusowemu wykupowi. Drzewostany, na wykupionym obszarze, wyłączonym z zachowaniem obowiązujących przepisów o ochronie lasów z pod kultury leśnej, nie podlegają przymusowemu wykupowi, zaś właścicielowi pozostawia się termin najwyżej dwuletni do ich wycięcia i zabrania.

5) Minister Reform Rolnych może w miarę potrzeby, wynikającej z mejscowyc stosunków agrarnych, zakupić na cele parcelacji i osadnictwa od dotychczasowego właściciela przymusowo wykupionego majątku ziemskiego także te przedmioty majątkowe, dla gospodarstwa rolnego użyteczne, (budynki, inwentarze, drzewostany na wykupywanej ziemi), które nie podlegają przymusowemu wykupowi.

Art. 6.

1) Wymienione wyżej w art. 1 majątki ziemskie (nieruchomości ziemskie), zarówno będące w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej w posiadaniu Urzędów Ziemskich, jak i te, które przejdą w następstwie w posiadanie tychże Urzędów, ulegać będą stopniowej parcelacji (podziałowi na mniejsze nieruchomości ziemskie).

2) Corocznie parcelowany będzie obszar, wyznaczony z góry na jeden lub więcej lat rozporządzeniem Prezydena Rzeczypospolitej wyadnem na podstawie uchwały Rady Ministrów, powziętej na wniosek Ministra Reform Rolnych.

3) Wskazaną wyżej parcelacją kierować będzie Minister Reform Rolnych, wykonywać zaś ją będą zgodnie z postanowieniami działu III ustawy niniejszej:

a) Minister Reform Rolnych przez podległe mu urzędy ziemskie.

b) Instytucje do parcelacji (podziału) upoważnione,

c) właściciele, którzy zgłosili do parcelacji (podziału) swoje nieruchomości ziemskie i uzyskali na to zezwolenie urzędów ziemskich.

4) Rozporządzenie Ministra Reform Rolnych określi zasadę parcelacji (podziału) wymienionych w punktach b i c pod względem planu podziału gruntów, kwalifikacji nabywców, terminu wykonywania parcelacji (podziału) i ceny kupna, która nie może przekraczać przeciętnej ceny targowej w okolicy, wreszcie pod

względem warunków udzielania upoważnień instytucjom do wykonywania parcelacji (podziału).

5) Właściciele majątków, ulegających parcelacji (podziałowi) w sposób pod punktami b i c określony, złożą do Kasy Skarbowej obliczoną przez Urzędy Ziemskie opłatę za dozór podziału w sumie, równej dwa procent ceny kupna. Obowiązku uiszczenia tej opłaty nie wolno przekładać na nabywców.

6) Grunty określone w części 1 art. 2, mogą ulec poza roczną normą przymusowemu wykupowi i parcelacji (podziałowi). Również poza roczną normą mogą ulec podziałowi grunty, wymienione w części 3 art. 1 ustawy niniejszej.

Art. 7.

1) Majątki ziemskie (nieruchomości ziemskie), znajdujące się w posiadaniu, pod zarządem lub pod opieką (fundacje) Państwa, będą przez właściwych Ministrów przekazywane na cele parcelacji i osadnictwa Ministrowi Reform Rolnych po wyłączeniu obszarów, potrzebnych dla innych celów państwowych lub niezbędnych dla zabezpieczenia celów fundacji.

2) Przekazywane Ministrowi Reform Rolnych majątki ziemskie winny być wolne od obciążeń i ograniczeń, stojących na przeszkodzie bezpośredniej parcelacji (podziałowi).

3) Odpisy wykazów majątków ziemskich, przeznaczonych corocznie do parcelacji (podziału) (art. 9), udzieli Minister Reform Rolnych niezwłocznie po ich zatwierdzeniu Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych, który w ciągu 2 miesięcy ma prawo dany majątek lub część jego, o ile staje się przedmiotem wykupu przymusowego, a wartość jego zostanie za zgodą Ministra Skarbu pokryta z ogólnych lub specjalnych funduszy państwowych, wyłączyć od parcelacji (podziału) i przeznaczyć na cele państwowe.

Art. 8.

Majątki ziemskie (nieruchomości ziemskie), przejmowane przez Ministra Reform Rolnych na mocy punktów a, b, c i d częś-

ci 1 art. 1, będą oszacowane według przepisów ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa.

II. WYKUP PRZYMUSOWY I WYNAGRODZENIE.

Art. 9.

1) Wyznaczony na podstawie części (2) art. 6 Ustawy niniejszej do parcelacji (podziału) obszar Minister Reform Rolnych corocznie rozdzieli pomiędzy Okręgowe Urzędy Ziemskie. Okręgowy Urząd Ziemski wyznaczony mu przez Ministra Reform Rolnych obszar po zasięgnięciu opinii właściwego Urzędu Wojewódzkiego rozłoży na wszystkie lub niektóre powiaty swego okręgu w zależności od miejscowych stosunków agrarnych i sporządzi wykazy majątków ziemskich, mających ulec parcelacji (podziałowi) w danym roku,

Wykazy te obejmować winny:

a) majątki ziemskie, przeznaczone do przymusowego wykupu w celu ich parcelacji (podziału przy uwzględnieniu dokonanego na powiaty rozkładu,

b) majątki ziemskie lub ich części, ulegają parcelacji (podziałowi) sposobem, określonym w części 3 punkty b i c art. 6, a zgłoszone do parcelacji (podziału) we wskazanym przez Ministra Reform Rolnych terminie, na których parcelację (podział) Urzędy Ziemskie udzieliły zezwolenia, o ile obszar tej kategorii majątków nie przekracza norm, ustalonych dla poszczególnych powiatów okręgu.

3) Stosownie do wskazań gospodarczych przymusowy wykup obejmować może tak całości, jak i części obszarów, ulegających przymusowemu wykupowi.

4) Sporządzone przez Okręgowe Urzędy Ziemskie wykazy zatwierdza Minister Reform Rolnych i ogłasza w gazecie urzędowej; wykazy te mogą być w razie potrzeby uzupełniane i dodatkowo ogłaszane.

5) Okręgowe Urzędy Ziemskie wnoszą do ksiąg hipotecznych (gruntowych) nieruchomości ziemskich, objętych zatwier-

dzonymi wykazami, ostrzeżenia (adnotacje) o wdrożeniu postępowania parcelacyjnego, względnie przymusowego wykupu, z tym skutkiem, że w dalszym postępowaniu uwzględnionym będzie ten stan prawny nieruchomości, jaki stwierdzony był w księdze hipotecznej (gruntowej) jako prawnie obowiązujący w chwili wniesienia ostrzeżenia (wpisu adnotacji).

6) Minister Reform Rolnych mocen jest dokonać reparacji i zarządzić sporządzenie wykazu z góry na dwa lub więcej okresy roczne z zachowaniem przepisów, w art. 6 zawartych.

Art. 10.

1) Na podstawie zatwierdzonego wykazu (art. 9) Okręgowy Urząd Ziemski:

a) sprawuje nadzór nad parcelacją (podziałem) majątków ziemskich, objętych wykazem według części 2 punktu b art. 9 a w razie stwierdzenia niewypełnienia lub uchybień warunkom zezwolenia na parcelację (podział) zarządzi przymusowy wykup takich majątków zgodnie z art. 1 — 5 niniejszej Ustawy.

b) niezwłocznie przystąpi do przymusowego wykupu majątków ziemskich, na ten cel z mocy wykazu przeznaczonych.

2) O wdrożeniu przymusowego wykupu Okręgowy Urząd Ziemski zawiadomi właściciela, względnie jego prawnego zastępcę, który ma prawo brać udział w postępowaniu i zgłaszać swe wnioski. Wniosek zawierający wskazanie podlegającego pozostawieniu właścicielowi obszaru w ramach ustawy niniejszej, podlega uwzględnieniu przez Okręgowy Urząd Ziemski, o ile obszar, który właściciel pragnie pozostawić sobie, tworzy całość gospodarczą, odpowiadającą wymaganiom racjonalnej gospodarki.

3) Okręgowy Urząd Ziemski uprawniony jest do dokonywania przez swe organy wykonawcze wszelkich czynności potrzebnych do ustalenia stanu rzeczy, uzasadniającego przymusowy wykup.

4) Zebranie wszelkich ustaleń na miejscu należy do Komisarza Ziemskiego, względnie wydelegowanych przez Okręgowy Urząd Ziemski urzędników, uprawnionych do przybrania w

miarę potrzeby rzeczoznawców; wyciągi z ksiąg hipotecznych gruntowych) i odpisy operatów katastralnych, dotyczących wykupywanych majątków, zbiera Okręgowy Urząd Ziemski; wyciągi i odpisy tych dokumentów wydają odnośnie Urzędy na żądanie Okręgowego Urzędu Ziemskiego. W majątkach, podlegających przymusowemu wykupowi, a obciążonych serwitutami, Okręgowy Urząd Ziemski przedewszystkiem zarządzi z urzędu przymusową likwidację serwitutów pastwiskowych i leśnych i do czasu jej ukończenia zawiesi postępowanie przymusowego wykupu.

5) Do przymusowego wykupu majątków ziemskich, podpadających pod przepis części pierwszej art. 2, stosują się przepisy niniejszego artykułu bez konieczności umieszczenia tych majątków w wykazie.

Art. 11.

Zebrany zgodnie z art. 10 materiał dowodowy przedkłada Okręgowy Urząd Ziemski przy wniosku swym Okręgowej Komisji Ziemskiej do rozpoznania.

Art. 12.

1) Okręgowa Komisja Ziemska rozpoznaje sprawę na posiedzeniu jawnem i wydaje orzeczenie rozstrzygające o przymusowym wykupie. Orzeczenie, uwzględniające wniosek Okręgowego Urzędu Ziemskiego, zawierać winno oznaczenie przedmiotu wykupu. Od orzeczenia tego przysługują właścicielowi wykupywanego majątku ziemskiego, względnie Prezesowi Okręgowego Urzędu Ziemskiego, środki prawne, w Ustawie o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i o organizacji Urzędów Ziemskich przewidziane.

2) O ile Komisja Ziemska wniosek Okręgowego Urzędu Ziemskiego o przymusowy wykup odrzuci w całości lub w części, Okręgowy Urząd Ziemski obszar do parcelacji (podziału) przeznaczony dopełni w sposób, w art. 9 określony. Tak samo postąpi

Okręgowy Urząd Ziemski w razie zawieszenia przymusowego wykupu na skutek wdrożenia likwidacji serwitutów (art. 10 cz. 4).

Art. 13.

1) Nie później jak w terminie 2-miesięcznym od chwili wydania orzeczenia Okręgowej Komisji Ziemskiej, postanawiającego przymusowy wykup (art. 12), Okręgowy Urząd Ziemskie ustali orzeczeniem wysokość wynagrodzenia za wykupione grunty z danego majątku ziemskiego (nieruchomości ziemskiej) według zasad, określonych w ustawie o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa.

2) Od tego orzeczenia Okręgowego Urzędu Ziemskiego właścicielowi wykupionego majątku służą środki prawne, w Ustawie o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji Urzędów Ziemskich przewidziane.

Art. 14.

1) Prawomocne orzeczenie Okręgowej Komisji Ziemskiej względnie orzeczenie Głównej Komisji Ziemskiej, postanawiające przymusowy wykup (art. 12), wraz z dowodem złożenia właścicielowi wynagrodzenia, ustalonego wedle art. 13, stanowi tytuł prawny do objęcia w posiadanie i do przepisania prawa własności wykupionego majątku ziemskiego na rzecz Państwa;

2) Na podstawie tego orzeczenia Okręgowej Komisji Ziemskiej przeprowadzi Okręgowy Urząd Ziemski przepisanie prawa własności wykupionego majątku ziemskiego, względnie jego części w posiadanie, wpłacając uprzednio właścicielowi wynagrodzenie, ustalone swem orzeczeniem bez wyczekiwania jego uprawomocnienia.

3) W razie odmowy przyjęcia wyznaczonego wynagrodzenia lub zajścia innych przeszkód w jego wypłacie, lub w razie istnienia obciążeń hipotecznych na wykupionym majątku ziemskim, względnie obciążeń rzeczowych na nieruchomości niehipotekowanej, którym służy prawo zaspokojenia z wartości majątku,

Okręgowy Urząd Ziemski wynagrodzenie to złoży przy objęciu nieruchomości w posiadanie do depozytu sądowego na rzecz właściciela, względnie właściciela, wierzycieli i rzeczowp uprawnionych.

4) Złożone przez Okręgowy Urząd Ziemski do depozytu sądu wynagrodzenie, po uprawomocnieniu się orzeczenia, które je ustala, Sąd rozdzieli według obowiązujących w danym miejscu Ustaw o rozdziale licytacyjnej ceny kupna.

Art. 15.

1) Po objęciu wykupionego majątku Ziemskiego w posiadanie Okręgowy Urząd Ziemski dodatkowem orzeczeniem ustali według zasad Ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa wysokość wynagrodzenia, przypadającego dotychczasowemu właścicielowi za znajdujące się na wykupionym gruncie budynki, drzewa i krzewy, urządzenia i zasiewy, według ich stanu w chwili objęcia przez Okręgowy Urząd Ziemski majątku ziemskiego w posiadanie.

2) Od orzeczenia tego dotychczasowemu właścicielowi przysługują środki prawne, w Ustawie o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i o organizacji Urzędów Ziemskich przewidziane.

Art. 16.

Przyznane na zasadzie prawomocnych orzeczeń Okręgowego Urzędu Ziemskiego, względnie Ministra Reform Rolnych w trybie art. 13 i 15 wynagrodzenie, po potrąceniu sumy już wypłaconej na zasadzie art. 14, Okręgowy Urząd Ziemski albo niezwłocznie wypłaci dotychczasowemu właścicielowi wykupionego majątku ziemskiego, albo złoży do depozytu sądowego zgodnie z zasadami, w wyżej powołanym art. 14 zawartemi.

Art. 17.

1) Z chwilą objęcia przez Okręgowy Urząd Ziemski w posiadanie wykupionego majątku ziemskiego (art. 14) na wezwa-

nie Okręgowego Urzędu Ziemskiego dotychczasowy właściciel majątku oraz wszystkie osoby trzecie muszą majątek ten opuścić bez żadnych roszczeń do Skarbu Państwa.

2) Wezwania Okręgowego Urzędu Ziemskiego w tym przedmiocie są bieżwzględnie wykonalne i nie ulegają zaskarżeniu.

Art. 18.

1) Z chwilą prawomocności przymusowego wykupu Państwo odpowiada wobec wszystkich wierzycieli i roszcujących sobie pretensje do zaspokojenia z wykupionego majątku ziemskiego tylko do wysokości wynagrodzenia prawomocnie ustalonego.

2) Na wniosek Okręgowego Urzędu Ziemskiego właściwy Sąd wykreśli z księgi hipotecznej (gruntowej) wykupionego i przewłaszczonego na rzecz Państwa majątku ziemskiego wszystkie zobowiązania i ograniczenia, ciężące na tym majątku, którym służy prawo do zaspokojenia z jego wartości.

3) W razie wykupu majątku ziemskiego, wystawionego na przymusową sprzedaż (licytację), Okręgowy Urząd Ziemski złoży wynagrodzenie, ustalone według zasad art. 13 i 15, do Sądu właściwego do przeprowadzenia licytacji. Sąd wynagrodzenie to rozdzieli tak, jak licytacyjną cenę kupna.

4) W obu wypadkach do wykreślenia i rozdziału wynagrodzenia mają zastosowanie przepisy obowiązujących w danej miejscowości Ustaw sądowych o rozdziale licytacyjnej ceny kupna.

III. PARCELACJA.

Art. 19.

1) Okręgowe Urzędy Ziemskie sporządzą i wykonają plany parcelacyjne położonych w ich okręgach, a będących w rozporządzeniu Ministra Reform Rolnych i na parcelację (podział) przeznaczonych obszarów.

2) Wypracowanie planu parcelacyjnego może Okręgowy Urząd Ziemiański zlecić Komisarzowi Ziemiańskiemu, instytucjom uprawnionym do przeprowadzenia parcelacji, lub zalegalizowanym spółkom, których statuty oparte będą na zasadach, ustalonych przez Ministra Reform Rolnych.

3) Plany parcelacji (podziału), dokonywanej we własnym zakresie działania, jak również wszystkie plany parcelacji (podziału) nieruchomości ziemskich, ulegających parcelacji w trybie punktów b i c cz. 3 art. 6 zatwierdza Prezes Okręgowego Urzędu Ziemiańskiego.

Art. 20.

Plan parcelacyjny winien uwzględniać:

1) wyłączenie z pod parcelacji i zachowanie zabytków historycznych, architektonicznych, pomników przyrody,

2) wyłączenie z pod parcelacji: a) terenów, na których są otwarte kamieniołomy i kopalnie minerałów użytecznych, o ile są w eksploatacji, lub gdy ich eksploatacja została zaniechana jedynie czasowo, b) terenów potrzebnych do właściwego użytkowania znajdujących się na nich źródeł mineralnych;

3) pozostawienie obszarów, potrzebnych do uzupełnienia gospodarstw karłowatych w graniczących wsiach niescałonych;

4) sprostowanie granic, zniesienie szachownic i zapewnienie dogodnych dojazdów przez zealenie względnie zamianę odpowiednich gruntów;

5) zachowanie specjalnych kultur i właściwe użytkowanie trwałych zabudowań, względnie podział zabudowań folwarcznych;

6) podział gruntów na kolonie samodzielno-rolnicze i dodatkowe przy uwzględnieniu w razie potrzeby odpowiedniej ilości parcel robotniczych, rzemieślniczych, urzędniczych i przemysłowych;

7) projekt rozmieszczenia siedlisk nowopowstałych osad i wsi z zapewnieniem zaopatrzenia ich w wodę, zapobieżenie

zbytniej odległości gruntów od siedlisk i przeprowadzenie dróg komunikacyjnych i dojazdowych, a to zgodnie z istniejącymi przepisami i rozporządzeniami wykonawczymi, które wyda Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych.

Art. 21.

1) Na wnioski zainteresowanych Ministrów, uzgodnione z Ministrem Reform Rolnych, przy parcelacji nieruchomości ziemskich wyłączy się grunta, niezbędne na cele gminne, szkolne, kościelne, przemysłowe, oraz inne cele publiczne i społeczne. Wnioski w tym przedmiocie winny przewidywać sposób pokrycia wartości projektowanych wyłączeń.

2) Przy parcelacji (podziale) majątków ziemskich, posiadających specjalne kultury lub trwałe zabudowania, Okręgowy Urząd Ziemiański określa obszar, niezbędny dla wykorzystania tych urządzeń, względnie zabudowań, przez utworzenie gospodarstw wzorowych.

3) Powyższe gospodarstwa wzorowe, o ile obszarem swym nie przekraczają na terenie województw tarnopolskiego, stanisławowskiego, lwowskiego, poznańskiego, pomorskiego, białostockiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego i ziemi wileńskiej 75 ha, a na pozostałym obszarze Rzeczypospolitej 60 ha—będą przez Ministra Reform Rolnych na ogólnych warunkach niniejszej ustawy sprzedawane zawodowym rolnikom z pierwszeństwem dla wychowanców szkół rolniczych. Gospodarstwa wzorowe, obszarem swym przekraczające powyższe normy, będą przekazywane Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych celem oddania ich w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych w długoterminowe dzierżawy osobom, wskazanym w poprzednim ustępie, lub stowarzyszeniom spółdzielczym i innym zrzeszeniom zawodowo-rolniczym, dającym rękojmię wzorowego gospodarowania i wykazującym wybitne kwalifikacje zawodowo-rolnicze swych kierowników.

4) Zastosowanie przepisów niniejszego artykułu do podziału majątków, dokonywanego w trybie punktów b i c część 3

art. 6 określi rozporządzenie Ministra Reform Rolnych (art. 6 cz. 4).

Art. 22.

1) Grunty, położone poza obrębem, a jednak w sferze interesów mieszkaniowych miast i ośrodków przemysłowo fabrycznych, mogą być użyte na cele ich rozszerzenia się oraz na tworzenie kolonji dla robotników, rzemieślników, urzędników i t. p. Wykonanie podziału tych gruntów może być przekazywane Związkom Samorządowym, a podział ten podlega nadzorowi i za-twierdzeniu Urzędów Ziemskich.

2) Grunty, nieleżące w sferze interesów miejskich, jednakże nadające się na powyższe cele — mogą być przekazywane za-legalizowanym odpowiednim instytucjom dla przeprowadzenia podziału i przekazani utworzonych działek na warunkach utrwalających cel podziału, albo też sprzedawane bezpośrednio na-bywcom w postaci pojedynczych parcel robotniczo-urzędniczych.

3) Przepisy wykonawcze do niniejszego artykułu wyda Mini-ster Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Robót Publi-cznych.

Art. 23.

1) Obszar nowotworzonych samodzielných gospodarstw jak również obszar, do którego powiększone być mogą istniejące ma-łorolne gospodarstwa w zależności od miejscowych warunków, nie może przekraczać dla każdego z nich 25 ha, zaś w woje-wództwie pomorskim, białostockim, nowogródzkim, poleskim, wo-łyńskim i ziemi wileńskiej — 45 ha.

2) Obszar parcel (gospodarstw) robotniczo-urzędniczych nie może przekraczać w przeciętnych warunkach 2 ha użytków rolnych, nie wliczając do tej normy przestrzeni nierolniczych, jak dróg, podwórzy, lasków, parków, wód i t. p., które wypadnie na podstawie planu parcelacyjnego tym parcelom przydzielić.

Art. 24.

1) Nabywcami parcel (gospodarstw) rolniczych mogą być własnowolni obywatele Państwa Polskiego, wykazujący dostateczne przygotowanie zawodowe do prowadzenia osobiście gospodarstwa.

2) Od nabywania gruntów z parcelacji wykluczeni będą karani za zbrodnie przeciwko Państwu Polskiemu oraz za zbrodnie dezercji z Wojska Polskiego, wreszcie ci, którzy z pogwałceniem prawa brali samowolnie cudzą ziemię w posiadanie.

Art. 25.

Przy uwzględnieniu wymogów, określonych w art. 24, pierwszeństwo w nabyciu parcel (gospodarstw) rolniczych przysługiwać będzie:

a) inwalidom armji polskiej i b. Litwy Środkowej, zdającym do pracy na roli, oraz b. żołnierzom armji polskiej i wojsk b. Litwy Środkowej, przedewszystkiem tym, którzy otrzymali odznaczenie bojowe, lub dłuższy czas służyli w formacjach frontowych, zwłaszcza o ile służbę wojskową pełnili ochotniczo i o ile są stałymi mieszkańcami powiatu, w którym znajduje się parcelowany majątek.

b) pracownikom rolnym, pozbawionym pracy przez parcelację;

c) innym małorolnym i bezrolnym rolnikom, a z pośród tychże wdowom i dzieciom po poległych żołnierzach wojska polskiego i b. Litwy Środkowej i wychowawcom szkół rolniczych.

Art. 26.

1) Ceny nabycia i sposób spłaty poszczególnych parcel i kolonji oznaczają Okręgowe Urzędy Ziemskie według postanowień ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osajdnictwa.

2) Przeniesienie prawa własności na rzecz nabywców ustalają właściwe Okręgowe Urzędy Ziemskie w drodze orzeczeń.

Orzeczenia te wyznaczają nabywców oraz warunki nabycia, wyszczególniają przedmiot, cenę nabycia, osoby nabywców, zobowiązania i ograniczenia rzeczowe, ciężące na nabywcach, i mogą odnosić się tak do całych majątków, jak i do ich części.

Odpisy orzeczeń których wykonalność jest zaświadczona przez Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego, stanowią tytuł do przewłaszczenia nieruchomości w księgach hipotecznych na rzecz nabywców i wpisania do tych ksiąg wszystkich praw rzeczowych ustalonych w orzeczeniu. Wpisy hipoteczne następują na żądanie Okręgowego Urzędu Ziemskiego. lub nabywcy.

Odpisy swych orzeczeń Okręgowe Urzędy Ziemskie przesyłają właściwej władzy skarbowej dla wymiaru i pobrania opłat skarbowych.

Art. 27.

1) Gospodarstwa utworzone w drodze parcelacji (podziału) na mocy niniejszej ustawy, nie mogą być bez zezwolenia, urzędów ziemskich dzielone aktami prawnymi, czy to między żyjącymi, czy to na wypadek śmierci, pod tytułem darmym, czy obciążającym, dopóki są hipotecznie obciążone resztą ceny kupna lub pożyczką z funduszy państwowych, a w każdym razie przed upływem 25 lat od ich powstania.

2) Przy dokupnie gruntu do gospodarstwa już istniejącego mogą urzędy ziemskie uzależnić sprzedaż od zgody nabywcy na poddanie powyższym zastrzeżeniom całego gospodarstwa nabywcy, a obowiązane są zastrzec tę niepodzielność, gdy przeważną część danego gospodarstwa pochodzi z dokupna ziemi, parcelowanej w myśl niniejszej ustawy.

3) Przeniesienie własności, obciążanie lub wydzierżawianie tych gospodarstw przed upływem wyżej oznaczonego terminu może nastąpić tylko za zezwoleniem Urzędów Ziemskich.

4) Ograniczenia powyższe mają być uwidocznione w księdze hipotecznej (gruntowej). Umowy, wbrew tym postanowieniom zdziałane, są zakazane i usasadniają przymusowy wykup nieruchomości ziemskiej, do której się odnoszą, bez względu na jej obszar i bez względu w czyim posiadaniu się znajduje.

IV. PRZEPISY PRZEJSCIOWE.

Art. 28.

Ustawa niniejsza niema zastosowania do spraw, wszczętych przed jej wejściem w życie na zasadzie dotychczas obowiązujących przepisów prawnych (ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej — dz. Ust. R. P. Nr. 70 p. 462, dekretów Naczelnego Dowódcy Wojsk Litwy Środkowej Nr. 39 z dn. 11 grudnia 1920 r. i 213 z dn. 6 kwietnia 1921 r. Dz. U. T. K. R, L, S. Nr. 9 z dn. 16 grudnia 1920 r. i Nr. 15/25 z 23 kwietnia 1921 r.) o ile w tych sprawach zapadły prawomocne orzeczenia w przedmiocie przymusowego wykupu pierwszej instancji, względnie orzeczenia w tym przedmiocie drugiej instancji. Jednakowoż i w tych sprawach, do chwili wejścia w życie niniejszej ustawy ostatecznie niezakończonych, należy stosować w dalszym postępowaniu postanowienia, działu II i III niniejszej ustawy, o ile ich zastosowaniu nie stoją na przeszkodzie prawomocne orzeczenia, wydane przed wejściem jej w życie.

Art. 29.

Majątki ziemskie, co do których w chwili wejścia, w życie niniejszej ustawy powzięte na zasadzie dotychczas obowiązujących przepisów prawnych orzeczenia pierwszej instancji, postanawiające przymusowy wykup, jeszcze się nie uprawomocniły, mają być zamieszczone w pierwszym rocznym wykazie majątków ziemskich, przeznaczonych do wykupu (art. 9).

Art. 30.

Z pozostałości sum Wojskowego Funduszu Ziemskiego, utworzonego na zasadzie dekretów Naczelnego Dowódcy Wojsk Litwy Środkowej, opłacana będzie w miarę możliwości w całości lub części cena nabycia gruntów za te osoby wymienione w art. 1 Dekretu Nr. 214 Naczelnego Dowódcy Wojsk Litwy Środkowej

z dn. 6 kwietnia 1921 r. (D. U. T. K. R. L. S, Nr, 15 (25) z dn. 23 kwietnia 21 r.) za które miałyby być pokrywane raty półroczne w myśl dotychczasowych przepisów prawnych b. Litwy Środkowej. Ewentualna reszta sum Wojskowego Funduszu Ziemskiego przelana będzie do Funduszu Zapomóg i Kredytu Ulgowego (art. 34 ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa).

Art. 31.

1) Sprawy, wszczęte na zasadzie ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr. 4—1921 r. poz. 17) do chwili wejścia w życie niniejszej ustawy o ile nie zapadło jeszcze orzeczenie Komisji Odwoławczej lub o ile dana nieruchomości nie została objęta w posiadanie Państwa, podlegają umorzeniu.

2) Nieruchomości ziemskie, przejęte w posiadanie Państwa z mocy wyżej powołanej ustawy na zasadzie nieuprawomocnionych jeszcze orzeczeń o przyjęciu tych nieruchomości na własność Państwa, podlegają przymusowemu wykupowi wedle zasady części 1 art. 2 z tym zastrzeżeniem, iż pozostają one w posiadaniu Państwa, względnie osadników, aż do czasu uprawomocnienia się ewentualnego orzeczenia Okręgowej Komisji Ziemskiej, rostrzygającego sprawę przymusowego wykupu.

3) Minister Reform Rolnych ma prawo zwrócić właścicielowi ziemi, przejęte na własność Państwa na zasadzie wymienionej ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r., o ile te ziemi nie nadają się na cele osadnictwa wojskowego lub na cele parcelacji.

4) We wszystkich sprawach, dotyczących przejęcia ziemi na własność Państwa, na zasadzie omawianej ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. po uprawomocnieniu się odnośnych orzeczeń Urzędy Ziemskie przeprowadzą przeniesienie tytułu własności przejętej ziemi na rzecz Państwa, względnie osadników.

5) W wypadkach, w których nie wydano aktu nadawczego, orzeczenie o nadaniu ziemi wyda Okręgowy Urząd Ziemski w trybie art. 26. Orzeczenie to, jak również poprzednie orzeczenia w tym przedmiocie Powiatowych Komitetów Nadawczych, względ-

nie akty nadawcze, stanowią tytuł do wywołania hipoteki. We wszystkich wymienionych w tej części wypadkach Okręgowy Urząd Ziemski wywoła hipoteki.

Art. 32.

1) Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy, wykonanie ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego (D. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4 poz. 18) powierza się Ministrowi Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

2) Kompetencje, zastrzeżone tą ustawą Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych, przechodzą na Ministra Reform Rolnych.

3) Kompetencje Powiatowych Komitetów Nadawczych przechodzą na Okręgowe Urzędy Ziemskie.

4) Żołnierze Wojska Polskiego, wymienieni w art. 1 omawianej ustawy, mogą otrzymać ziemię na tych samych zasadach z zapasu ziemi, tworzonego na podstawie niniejszej ustawy.

5) Wysokość opłaty za grunta, nabywane przez żołnierzy i inwalidów na zasadzie art. 3 omawianej ustawy oraz warunki udzielania im kredytu, określone będą przez urzędy ziemskie z zastosowaniem przepisów o sprzedaży parcel i gospodarstw rolniczych przy parcelacji rządowej i pomocy kredytowej, przewidzianej przez ustawę o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa.

6) Prawo do otrzymywania pomocy w materiale budowlanym (art. 8 p. 1 omawianej ustawy) gaśnie po zorganizowaniu przez Państwo pomocy kredytowej dla osadników.

7) Z pomiędzy żołnierzy i inwalidów, otrzymujących ziemię bezpłatnie, pierwszeństwo mają posiadający uzdolnienie do pracy na roli.

8) Przepisy omawianej ustawy z uwzględnieniem przepisów niniejszego artykułu będą stosowane i na ziemi Wileńskiej, zaś przywileje, przyznane przez tę ustawę żołnierzom Wojska Polskiego, przyznaje się także osobom, wymienionym w Dekrecie Nr. 214 Naczelnego Dowódcy Wojsk Litwy Środkowej z dnia 6 kwietnia

1921 r. w przedmiocie Wojskowego Funduszu Ziemskiego (Dz. U. T. K. R. L. Śr. Nr. 15 (25) z dnia 23 kwietnia 1921 r.).

Art. 33.

Określenie obszaru wyłączonego od przymusowego wykupu, względnie ulegającego przymusowemu wykupowi, odnośnych majątków ziemskich (nieruchomości ziemskich) podlegających działaniu niniejszej ustawy, orzeczone prawomocnie przez urzędy ziemskie (komisje ziemskie) na zasadzie obowiązujących dotychczas na obszarze Rzeczypospolitej i ziemi Wileńskiej przepisów prawnych, nie stoją na przeszkodzie do zastosowania do tych majątków przepisów niniejszej ustawy.

Art. 34.

Majątki ziemskie (nieruchomości ziemskie), które przeszły lub przejdą na rzecz Państwa przez zatrzymanie ich w myśl punktu b art. 2 i art. 10 Ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o likwidacji majątków prywatnych w wykonaniu Traktatu Pokojowego, podpisanego w Wersalu dnia 28. VI. 1919 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 70 poz. 647) nie podlegają przepisom części 1 art. 1 ustawy niniejszej, o ile do nich zastosowaną zostaje ustawa z dnia 28 lipca 1922 r. w przedmiocie zbycia lub zamiany nieruchomości majątków, które przeszły lub przejdą na rzecz Państwa w myśl ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o likwidacji majątków prywatnych (Dz. Ust. R. P. Nr. 67 poz. 602),

Art. 35.

1) Majątki ziemskie, nabyte nie dla celów parcelacyjnych przez polskie osoby fizyczne i prawne bądź z liczby majątków prywatnych, zatrzymanych na rzecz Państwa w myśl ustępu b art. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. o likwidacji majątków prywatnych w wykonaniu Traktatu Pokoju, podpisanego w Wersalu dnia 28. VI. 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70 poz. 467), bądź z liczby majątków prywatnych, zakwalifikowanych do likwidacji według zasad ustępu a art. 2 tejże ustawy, podlegają przymusowemu wy-

kupnu na mocy ustawy niniejszej dopiero po wyczerpaniu na obszarze województwa poznańskiego i pomorskiego majątków, wymienionych w części 2 art. 1 niniejszej ustawy, lecz nie wcześniej, niż po upływie lat 18.

2) Do innych majątków ziemskich, posiadanych przez nabywców, wymienionych w części 1 niniejszego artykułu, ustawa niniejsza ma zastosowanie niezależnie i bez łączności z obszarami majątków ziemskich, nabytymi z zasad, podanych w ustępie 1 niniejszego artykułu.

V. POSTANOWIENIA KONCOWE.

Art. 36.

Wszelkie pisma i podania Urzędów Ziemskich, wnoszone do Sądów, urzędów i władz, jak również wszystkie akty w przedmiocie przeniesienia prawa własności na rzecz Państwa, sporządzone w myśl postanowień niniejszej ustawy, są wolne od opłat skarbowych, stemplowych i komunalnych.

Art. 37.

W celu wsódkziania z urzędami ziemskimi w kierunku dostarczania ziemi na cele parcelacji i osadnictwa Minister Reform Rolnych jest uprawniony powołać do życia w województwach: poznańskim, pomorskim, wołyńskim, nowogrodzkim, poleskim i ziemi Wileńskiej przy właściwych Okrgowych Urzędach Ziemskich Związki Dostarczania Ziemi o charakterze prawno-publicznym, obejmujące przymusowo właścicieli wszystkich majątków ziemskich (nieruchomości ziemskich), podlegających działaniu niniejszej ustawy. Rada Ministrów na wniosek Ministra Reform Rolnych zatwierdzi statut, normujący działalność tych związków.

Art. 38.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy, wydane w przedmiotach,

unormowanych niniejszą ustawą, a w szczególności ustawa z dnia 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 70 poz. 462), ustawa z dnia 21 czerwca 1921 r. o przymusowym wykupie majątków ziemskich w promieniu 15 kilometrów od centrum miasta st. Warszawy. na cele, przewidziane w art. 26 ustawy z dn. 15 lipca 1920 r o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 63 poz. 386) postanowienia art. 2, 4, 5 ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr. 4 poz. 17), Dekrety Naczelnego Dowódcy Wojsk Litwy Środkowej Nr. Nr. 39, 213 i 214) (Dz. U. T. K. R. L. Śr. Nr. 9 z dnia 16 grudnia 1920 r. i Nr. 15 (25) z dnia 23 kwietnia 1921 r.), oraz wszelkie rozporządzenia i przepisy, na ich podstawie wydane.

Art. 39.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Reform Rolnych w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami.

Art. 40.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej za wyjątkiem województwa Śląskiego w 30 dni po jej ogłoszeniu.

Projekt ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa.

I. FUNDUSZ ZIEMSKI.

Art. 1.

1) Celem wykonania ustawy o parcelacji i osadnictwie — w szczególności—na gotówkowe wypłaty przy tworzeniu zapasu ziemi i na wydatki, związane z przejściowymi czynnościami, jako to: koszta, związane z przymusowym wykupem, przejściową administracją, przeprowadzeniem parcelacji i t p., wreszcie na udzielenie osadnikom pożyczek na zagospodarowanie gruntów tworzy się do dyspozycji Ministra Reform Rolnych „Fundusz Ziemi”, składający się:

a) z wpływów i należności za sprzedane przez Urzędy Ziemskie poszczególne gospodarstwa, parcele gruntowe i inne objekta z majątków ziemskich, wymienionych w części 1) art. 1 Ustawy o parcelacji i osadnictwie,

b) z wpływów z przejściowej administracji przeznaczonych na parcelację i osadnictwo majątków,

c) ze specjalnie przekazanego mienia uzyskanego z likwidowania przez Państwo instytucyj osadniczych i kredytowych, ustanowionych w poszczególnych dzielnicach Rzeczypospolitej za b. rządów zaborczych w celu uprawiania polityki agrarnej.

d) z pozostałości gotówkowych i aktywów Wileńskiego Funduszu Parcelacyjnego.

e) z innych wpływów,

f) z fruktyfikacji Funduszu Ziemi.

2) Fundusz Ziemi po pokryciu potrzeb i kosztów wykonania Ustawy o parcelacji i osadnictwie ma być przelany do Skarbu Państwa.

II. PAŃSTWOWA RENTA ZIEMSKA W ZŁOCIE.

Art. 2.

1) Poza środkami finansowymi, będącymi w dyspozycji Ministra Reform Rolnych w Funduszu Ziemi, ma ten Minister prawo emitować na cele parcelacji i osadnictwa „Państwową Rentę Ziemi w złocie“.

2) Listy państwowej renty ziemskiej w złocie oraz kupony do nich będą opiewały na złote. Przerachowanie złotych na marki polskie dokonywane będzie według kursów, perjodycznie ogłaszanych przez Ministra Skarbu.

3) List Państwowej Renty Ziemskiej powinien mieć arkusz kuponowy i talon.

4) Państwowa Renta Ziemska będzie oprocentowana w stosunku sześć od sta rocznie.

5) Minister Reform Rolnych ma prawo na wniosek Ministra Skarbu zarządzić przymusowe deponowanie listów renty ziemskiej w Państwowym Banku Rolnym i wydanie ich właścicielowi na stwierdzone jego potrzeby gospodarcze.

6) Bliższe przepisy o formie i treści listów Renty Ziemskiej, o wysokości kwot, na które opiewać mają poszczególne listy, o liczbie kuponów, dołączonych do każdego listu, o planie umorzenia listów i t. p. — wyda Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu z zachowaniem przepisów artykułów 3—13.

Art. 3.

1) Ogólna suma emitowanych, a nieumorzonych listów Renty Ziemskiej nie może przekraczać sumy zabezpieczających ją

pożyczek Ministra Reform Rolnych (art. 32), zabezpieczonych hipotecznie (prawem zastawu) na nieruchomościach ziemskich niepaństwowych wraz z sumą, odpowiadającą 90% wartości szacunkowej będących w posiadaniu Ministra Reform Rolnych, a przeznaczonych na cele parcelacji i osadnictwa gruntów z daniem do wymienionej wartości gruntów, również wartości szacunkowej budynków, obliczonej w myśl art. 18.

Art. 4.

1) Dla przeprowadzenia emisji i spłaty listów Renty Ziemskiej będą stworzone trzy fundusze:

a) Fundusz oprocentowania Państwowej Renty Ziemskiej w złocie,

b) Fundusz umorzenia Państwowej Renty Ziemskiej w złocie.

c) Fundusz rezerwy Państwowej Renty Ziemskiej w złocie.

2) Fundusze wymienione zabezpieczają wypełnienie zobowiązań, płynących z renty Ziemskiej.

3) Pozatem Skarb Państwa Polskiego przyjmuje odpowiedzialność za zobowiązania, płynące z Państwowej Renty Ziemskiej w złocie.

Art. 5.

Fundusz oprocentowania jest przeznaczony na oprocentowanie listów Renty Ziemskiej, tworzy się on:

a) z części wpływających od dłużników rat przeznaczonych na oprocentowanie udzielonych pożyczek.

b) z rat, wpłacanych przez Ministra Reform Rolnych z tytułu oprocentowania w stosunku sześć od sta rocznie tej części emitowanych listów Renty Ziemskiej, której odpowiednikiem jest wymienione w art. 3 — 90 % wartości szacunkowej gruntów, przeznaczonych na cele parcelacji i osadnictwa. Potrzebne na opłatę tych rat sumy Minister Reform Rolnych czerpać będzie z Funduszu Ziemskiego, lub bezpośrednio z wpływów z danej nieruchomości ziemskiej.

Art. 6.

Fundusz umorzenia jest przeznaczony na wykup listów Renty Ziemskiej i spłatę wylosowanych listów. Tworzy się on z przeznaczonych na umorzenie pożyczek części wpływających od dłużników rat, ze spłaconych gotówką pożyczek oraz innych sum gotówkowych, przelewanych z Funduszu Ziemskiego (art. 8).

Art. 7.

Fundusz rezerwowy jest przeznaczony na pokrycie możliwych braków funduszu oprocentowania i umorzenia i tworzy się z wpływów następujących

- a) z części funduszu oprocentowania i umorzenia, przypadających za przedawnione kupony i listy Renty Ziemskiej.
- b) z kwot, wpływających tytułem odsetek, zwłoki;
- c) z oprocentowania funduszy, wymienionych w art. 4;
- d) z innych wpływów.

Art. 8.

1) W miarę spłaty pożyczek udzielonych przez Ministra Reform Rolnych oraz w miarę przeznaczania na ten cel przez wymienionego Ministra wolnych sum z Funduszu Ziemskiego, będą listy Renty Ziemskiej wycofywane z obiegu przez ich wylosowanie. Listy Renty Ziemskiej wycofane z obiegu będą natychmiast niszczone wraz z arkuszami i talonami.

2) Losowanie powinno być na 10 (dziesięć) dni przed terminem losowania podane do publicznej wiadomości przez obwieszczenie. W obwieszczeniu powinna być podana suma listów Renty Ziemskiej, które mają być wylosowane. Akt losowania powinien odbyć się publicznie. Suma listów, które będą wylosowane, powinna odpowiadać kwocie, która na 15 dni przed losowaniem stanowiła cały stan majątku funduszu umorzenia.

3) Kwoty mniejsze niż najmniejsza suma, na którą list Renty Ziemskiej może opiewać, nie będą uwzględniane przy losowaniu.

Numera wylosowanych listów Renty Ziemskiej będą ogłaszane w gazecie urzędowej.

Art. 9.

1) Posiadacz listu Państwowej Renty Ziemskiej w złocie ma prawo do podejmowania odsetek tego listu, które przypadają półrocznie z dołu w dniu płatności kuponu.

2) W razie wylosowania listu Renty Ziemskiej posiadacz jego ma prawo do sumy nominalnej wartości listu.

3) Wymienione w ustępie 1 odsetki i w ustępie 2 sumy nominalnej wartości listów przerachowuje się na marki polskie z zastosowaniem przepisu ustępu 2 art. 2, biorąc jako termin przerachowania dzień zapadłości kuponu, względnie dzień wylosowania listu.

Art. 10.

1) Wypłata wylosowanego listu Renty Ziemskiej następuje za zwrotem listu wraz z arkuszem kuponowym i talonem i za równoczesnem wyrównaniem zaległych jeszcze po dzień płatności listu, a nie przedawnionych odsetek ewentualnie za potrąceniem sumy, ewentualnie sum brakujących, a nie zapadłych kuponów.

2) Oprocentowanie wylosowanego listu Renty Ziemskiej ustaje z dniem jego płatności.

Art. 11.

1) Listy Renty Ziemskiej mogą być przedstawione do spłaty w ciągu lat 30 począwszy od dnia upływu terminu, przewidzianego w art. 10.

2) Kupony mogą być przedstawione do spłaty w przeciągu lat 5 od dnia ich płatności.

3) Listy renty ziemskiej i kupony, nie przedstawione do spłaty w powyższych terminach, ulegają przedawnieniu.

Art. 12.

Kupony od listów Renty Ziemskiej wolne są od podatków od kapitałów i rent i będą przyjmowane przy uiszczaniu ceł, podatków i opłat państwowych.

Art. 13.

Państwowe listy Renty Ziemskiej mają wszelkie prawa papierów, posiadających bezpieczeństwo pupilarne, i będą przyjmowane po cenie nominalnej jako wadja przy licytacjach, kaucje akcyzowe i celne, kaucje przy zawieraniu kontraktów ze Skarbem Państwa, oraz kaucje składane do depozytów wszelkich instytucyj rządowych.

III. FINANSOWANIE TWORZENIA ZAPASU ZIEMI.

a. Majątki państwowe.

Art. 14.

Przeznaczone na cele osadnictwa i parcelacji majątki państwowe wszelkich kategorii mają być oszacowane w celu stworzenia podstawy:

a) dla ustalenia wysokości emisji Państwowej Renty Ziemskiej w złocie (art. 3).

b) dla ustalenia ceny sprzedaży osadnikom poszczególnych gospodarstw i działek gruntowych.

b). Majątki niepaństwowe.

Art. 15.

1) Wynagrodzenie za nieruchomości ziemskie, przymusowo wykupywane na cele parcelacji i osadnictwa, stanowić będzie wartość szacunkowa, ustalona przez Okręgowy Urząd Ziemi w myśl artykułów 17—24.

2) Wynagrodzenie to, za wyjątkiem części, wymienionej w ustępie 3, jest płatne w listach Państwowej Renty Ziemskiej w złocie, według ich nominalnej wartości.

3) W gotówce płatną jest ta część wynagrodzenia za nieruchomości, która nie może być pokryta przez Rentę Ziemską ze względu na zasady, gwarantujące bezpieczeństwo tej Renty (art. 3).

Art. 16.

1) Przy nabywaniu nieruchomości ziemskich na podstawie prawa pierwokupu lub odkupu, cena kupna-sprzedaży winna być uiszczona przez Ministra Reform Rolnych zgodnie z przepisami prawnymi w przedmiocie pierwokupu lub odkupu, w danym wypadku terytorjalnie obowiązującymi.

2) Cena nabycia nieruchomości ziemskiej (majątku ziemskiego) z wolnej ręki nie może przekraczać ceny, która obowiązywałaby przy przymusowym wykupie tejże nieruchomości, z tem jednak zastrzeżeniem, że należność może być zapłacona w gotówce. Wypłacenie gotówką części ceny nabycia, nie licząc zapłaty za obiekty, wymienione w części 3 art. 15, wynoszącej więcej niż 25% ceny, wymaga zgody Ministra Skarbu.

c. . . Szacunek i klasyfikacja gruntów.

Art. 17.

1) Wartość szacunkowa nieruchomości ziemskich, przymusowo wykupywanych lub wogóle nabywanych i przejmowanych na cele parcelacji i osadnictwa, oraz wartość szacunkowa gruntów, które mają być odpowiednikiem Państwowej Renty Ziemskiej w złocie lub też obciążone pożyczkami, wydawanymi w tejże Rencie, określa się w złotych z przerachowaniem ich na marki polskie podług przepisów ustępu 2 art. 2.

2) Pod względem cenności użytków rolnych obszar Rzeczypospolitej Polskiej dzieli się na następujące strefy:

Strefa I obejmuje:

Województwo Krakowskie i powiaty: Będzin, Częstochowa, Jędrzejów, Kielce, Miechów, Olkusz, Opatów, Pińczów, Sandomierz, Stopnica, woj. Kieleckiego, pow. Kolbuszowa, Łańcut, Nisko, Rzeszów, Tarnobrzeg, Przeworsk woj. Lwowskiego.

Strefa II obejmuje:

Województwo Łódzkie i Poznańskie oraz powiaty: Błonie, Gostynin, Grójec, Kutno, Łowicz, Mińsk Mazowiecki, Niezawa, Płock, Płońsk, Pułtusk, Radzymin, Rawa, Skerniewice, Sochaczew, Warszawa, Włocławek, woj. Warszawskiego, pow. Iłża, Końskie, Kozienice, Opoczno, Radom, Włoszczowa, woj. Kieleckiego pow. Garwolin, Puławy, Lublin, Krasnystaw, Janów, Zamość woj. Lubelskiego.

Strefa III obejmuje:

Województwo Pomorskie, Tarnopolskie, Stanisławowskie, pow. Bóbrka, Brzozów, Cieszanów, Dobromil, Drohobycz, Gródek Jagielloński, Jarosław, Jaworów, Krosno, Lisko, Lwów, Mościska, Przemyśl, Rawa Ruska, Rudki, Sambor, Sanok, Sokal, Stary Sambor, Strzyżew, Żółkiew woj. Lwowskiego, pow. Biała Podlaska, Biłgoraj, Chełm, Hrubieszów, Konstantynów, Lubartów, Łuków, Radzyń, Siedlce, Sokółów, Tomaszów, Węgrów, Włodawa woj. Lubelskiego, pow. Białystok, Bielsk, Kolno, Łomża, Ostrołęka, Ostrów, Szczuczyn, Wysokie Mazowieckie woj. Białostockiego, pow. Ciechanów, Lipno, Maków, Mława, Przasnysz, Rypin, Sierpc, woj. Warszawskiego.

Strefa IV obejmuje:

Województwa: Wołyńskie, Nowogródzkie, Okręg administracyjny Wileński, pow. Augustów, Grodno, Sejny, Sokółka, Suwałki, Wołkowysk, woj. Białostockiego, pow. Brześć Litewski woj. Poleskiego.

Strefa V obejmuje:

Województwo Poleskie bez powiatu Brześć-Litewski.

3) Wartość szacunkowa 1 hektara gruntów ornych 111 klasy (art. 24) ustala się:

a)	dla strefy	I	na	300	złotych
b)	„	„	II	„	250 „
c)	„	„	III	„	210 „
d)	„	„	IV	„	170 „
e)	„	„	V	„	120 „

Wartość zaś użytków rolnych innych klas ustala się według stosunku, określonego w art. 24 biorąc za podstawę ustalony w niniejszym ustępie szacunek dla klasy III w poszczególnych strefach. Tak otrzymane cyfry wartości szacunkowej gruntów, położonych w okręgach, w których w myśl paktu b. ustępu D części 2 art. 3 ustawy o parcelacji i osadnictwie obowiązuje maksimum własności 60 ha, podwyższa się o 30% zaś w okręgach, w których w myśl punktu a. ustępu D części 2 art. 3 tejże Ustawy obowiązuje maximum własności 30 ha podwyższa się o 300 złotych na 1 ha bez względu na klasę gruntu. Przy niewykarczowanych gruntach poleśnych otrzymaną tak wartość szacunkową obniża się o 20%

4) Do wartości szacunkowej, obliczonej podług przepisów ustępu 3 niniejszego artykułu, dodaje się 20% względnie 10%, o ile grunt jest położony nie dalej jak 5 kilometrów, względnie niedalej jak 10 kilometrów w prostej powietrznej linii od stacji lub przystanku kolejowego, zaś strąca się 10% względnie 20%, o ile grunt jest położony dalej jak 30 klm. względnie 50 klm. w w prostej linii od stacji lub przystanku kolejowego.

5) Niezależnie od dodatku, przewidzianego w ustępie 4, do wartości szacunkowej, obliczonej podług przepisów ustępu 3 dodaje się procentową zwyżkę w zależności od odległości gruntu w prostej linii od granic miasta, obliczoną w sposób następujący: liczbę pełnych tysięcy mieszkańców miasta podług spisu 1921 r. względnie dla Ziemi Wileńskiej podług spisu 1919 r. mnoży się przez 2, a otrzymany iloczyn, dzieli się przez liczbę kilometrów odległości gruntu, licząc każdy rozpoczynający się kilometr za pełny; tak otrzymany iloraz stanowi cyfrę procentowej zwyżki wartości szacunkowej gruntu. Przy ciężeniu danego gruntu

więcej niż ku jednemu miastu, do obliczania zwyżki procentowej bierze się odległość od tego miasta, która da wyższą cyfrę zwyżki. Dla Wilna w drodze wyjetku wspomniana tu odległość liczy się od granic tego miasta z roku 1909. O ileby tak obliczona cyfra procentowej zwyżki była niższa od 10% nie jest ona brana w rachubę, tak samo niema zwyżki w zależności od odległości gruntu od granic Warszawy więcej, jak 40 kilometrów, od granic innych miast więcej, jak 30 kilometrów.

Art. 18.

Budynki gospodarcze, należące do gospodarstwa i z nim związane (za wyjątkiem wymienionych w art. 20), będą oszacowane proporcjonalnie do wartości szacunkowej użytków rolnych folwarków, w których się znajdują, nie licząc gruntów pod lasami i nieużytkami (VII i VIII klasa gruntów ornych, art. 24) według następujących zasad::

a) Pod względem jakości budynki gospodarcze zaliczane będą do następujących kategorii:

I kategoria—zabudowania masywne z cegły palonej, względnie ciosanego kamienia, kryte ogniotrwale.

II kategoria — budynki o ścianach z cegły palonej i drzewa (pruski mur), z pustaków betonowych, względnie o ścianach z szustru i żwiru na zaprawie cementowo-wapiennej, budynki z kamienia nieciosanego, względnie wapieniaka, wreszcie budynki z drzewa z murowaniami z cegły palonej lub kamienia ciosanego słupami, kryte ogniotrwale, względnie papą lub gontem, oraz budynki kategorii I, kryte nieogniotrwale.

III kategoria — budynki z drzewa, kryte jak w kategoriach I i II lub w inny sposób, oraz budynki kategorii II kryte gorzej, niż przewiduje ta kategoria.

IV kategoria — budynki z surówki, względnie z pacy (glinobitne) kryte jak w poprzednich kategoriach.

b) Wartość szacunkowowa budynków kompletnych, będących w stanie bardzo dobrym, określona będzie w sumie równej odpowiedniemu procentowi wartości gruntów ornych i ogrodów

oraz łąk i pastwisk danego folwarku (jednostki gospodarczej) w jego rozmiarach w chwili oszacowania względnie przymusowego wykupu podług norm następujących: dla poszczególnych kategorii budynków kolejno procenta te wynoszą I, II, III, IV, kategoria—60%, 50%, 45%, 35%, wartości szacunkowej gruntów ornych i ogrodów danego folwarku; 20%, 17%, 14%, 10%, wartości szacunkowej łąk i pastwisk folwarku. O ile folwark posiada więcej niż 150 ha gruntów ornych i ogrodów lub więcej niż 50 ha łąk i pastwisk do powyższego obliczania wprowadzona będzie dygresja w sposób następujący: Jeden hektar gruntów ornych i ogrodów łącznej ich przestrzeni ponad 150 ha do 300 ha włącznie będzie rachowany za 0.8 ha — jeden hektar ponad 300 ha za 0.6 ha. Jeden hektar łąk i pastwisk (łącznej ich przestrzeni ponad 50 ha do 200 ha) będzie rachowany za 0.7 ha, jeden hektar ponad 200 ha za 0.4 ha. O ile część folwarku poprzednio była przymusowo wykupiona lub na mocy dobrowolnego układu nabyta przez Urzędy Ziemskie na cele osadnictwa i parcelacji, szacunek budynków odniesiony będzie do całej pierwotnej przestrzeni folwarku przed wykupem względnie nabyciem części.

c) Na wypadek występowania różnych kategorii budynków (punkt a), obliczanie ich wartości szacunkowej dokonywa się proporcjonalnie do powierzchni w metrach kwadratowych, którą zajmują poszczególne kategorie, przytem metr kwadratowy zajęty przez budynki mieszkalne rachuje się za dwa metry, zaś przy budynkach piętrowych, piętro rachowane jest za pół budynku. Obliczona na zasadzie tego liczba metrów kwadratowych każdej kategorii jest podstawą do proporcjonalnego uwzględnienia wymienionych w punkcie b procentów dla obliczenia całej wartości szacunkowej budynków.

d) O ile budynki są niekompletne, albo niedostatecznych rozmiarów na dany folwark, określona będzie w metrach kwadratowych z zastosowaniem przepisów punktu c brakująca powierzchnia budynków i na zasadzie tego będzie odpowiednio zredukowana cyfra wartości szacunkowej, obliczona podług zasad punktu b względnie punktu b i c.

e) O ile część lub wszystkie budynki nie są w stanie bardzo dobrym, wartość szacunkowa, obliczona w myśl punktów b, c i d ulegnie redukcji, proporcjonalnie do zmniejszonej przez to wartości gospodarczej budynków. W razie następujących się wątpliwości Urzędy Ziemskie mogą przeprowadzić redukcję tę szablonowo podług wieku budynku, odliczając za każdy rok tego wieku przy budynkach I kategorii $\frac{3}{4}\%$, II kategorii 1%, III i IV kategorii $1\frac{1}{2}\%$.

Art. 19.

Przepisy artykułów 17 i 18 będą przynajmniej raz na dwa lata poddawane rewizji przez Radę Ministrów. W razie niezgodności ich z przeciętnymi faktycznymi cenami na ziemię w większych kompleksach sprzedawaną Radą Ministrów na wniosek Ministra Reform Rolnych, powzięty po zasięgnięciu opinii Izb Rolniczych, wyda rozporządzenie, zmieniające przepisy tych artykułów, dostosowując je do wspomnianych faktycznych cen przeciętnych.

Art. 20.

1) Budynki, postawione po 1 sierpnia 1914 r., nie mogą być szacowane niżej od rzeczywistych kosztów ich wykonania, będą one oszacowane osobno, zaś reszta budynków będzie szacowana jako niekompletne.

2) Nakłady na uprawę, nawożenie sztuczne i zasiewy bezpośrednio poprzedzające oszacowanie, podlegające przymusowemu wykupnu drzewa i krzewy, szacuje się podług rzeczywistej wartości w chwili oszacowania.

3) Cena ewentualnie nabywanych przez Urzędy Ziemskie przedmiotów, wymienionych w ustępie 5 art. 5 ustawy o parcelacji i osadnictwie, nie może przekraczać przeciętnych cen rynkowych, panujących w danej okolicy.

Art. 21.

1) Podział gruntów danej nieruchomości na klasy i ich wartość szacunkową ustala Okręgowy Urząd Ziemski, stosując

przepisy art. 17 na podstawie opinii Komisji Klasyfikacyjno-Szacunkowej.

2) Okręgowy Urząd Ziemski orzeka również o wysokości wynagrodzenia za przymusowo wykupywane objekta na podstawie opinii tejże Komisji.

3) Komisja Klasyfikacyjno-Szacunkowa składa się z osób następujących:

a) delegata Ministra Reform Rolnych, jako przewodniczącego,

b) delegata Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych,

c) delegata Ministra Skarbu,

4) Komisja działa przy udziale geometry rządowego oraz fachowych rzeczoznawców, wzywanych przez przewodniczącego Komisji z pośród listy zaprzysiężonych znawców, ustalonej dla danego Okręgu przez Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

5) Cenę dobrowolnie nabywanego obiektu ustala Minister Reform Rolnych na wniosek Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego. Wniosek ten będzie oparty o opinię Komisji Klasyfikacyjno-Szacunkowej co do wartości nabywanego obiektu.

6) Orzeczenie Okręgowego Urzędu Ziemskiego o kwalifikacji gruntów i wartości szacunkowej przymusowo wykupywanych obiektów będą właścicielowi komunikowane niezwłocznie na piśmie.

7) Komisja Klasyfikacyjno-Szacunkowa przystępuje do swych czynności po uprzednim zawiadomieniu o tem właściciela lub jego prawnego zastępcy.

Art. 22.

Instrukcja klasyfikacyjno-szacunkowa, wydana przez Ministra Reform Rolnych, bliżej określi postępowanie i szczegółowe zasady szacunku, wpływającego z przepisów niniejszej ustawy.

Art. 23.

1) Dla celów klasyfikacji jako użytki rolne ustala się:

a) grunty orne, wliczając w nie także nieużytki,

b) łąki,

2) Ziemie poleśne pod lasami, sadami lub specjalnymi użytkami, o ile chodzi o ustalenie klasy gruntów jako takich, klasyfikuje się według zasad i systemu klasyfikacyjnego, ustalonego dla gruntów ornych.

3) Wszelkie pastwiska, nadające się do zamiany na grunty orne lub łąki, winny być traktowane i klasyfikowane bądź jako grunty orne, bądź to jako łąki.

4) Pastwiska naturalne t. j. pastwiska, nie dające się zmienić na użytki, poprzednio pod a i b tego artykułu wymienione, lasy i wody Komisja Klasyfikacyjno-Szacunkowa oceni na gruncie podług cen rynkowych, a na podstawie tego ich wartość szacunkową ustali Okręgowy Urząd Ziemiański.

Art. 24.

1) Grunty orne podzielone będą na osiem klas, łąki na pięć klas.

2) Do poszczególnych klas będą zaliczone grunta orne, względnie łąki najbardziej zbliżone co do swej wartości do gruntów ornych, względnie łąk, podług podanych niżej zasad, przy czem grunta zmeljorowane będą zaliczone do odpowiednio wyższych klas z uwzględnieniem podniesionej ich wartości wskutek meljoracji:

A. Grunta,

I klasa — grunta rolniczo najlepsze, dające najwyższe plony bardziej wymagających warzyw, (ogórki, cebula) i innych roślin uprawnych, wymagających bogatej gleby i głębokiego zakorzenienia (jak np. lucerna); grunta o głębokiej warstwie rodzajnej łatwe do uprawy, ciepłe, przewiewne, niezaskorupiające się; spadki łagodne o wystawie przeważnie południowej i południowo-zachodniej.

II klasa dobre grunta pszenno-buraczane, dające dobre plony pszenicy i buraków nawet w drugim stanowisku po oborniku, uprawa bardziej wymagających wa-

rzyw (ogórki, cebula) wymaga silnego nawożenia, koniczyna czerwona udaje się dobrze; lucerna na gruntach tej klasy daje dobre plony tylko w ciągu paru lat (około 3).

III klasa Dobre grunta żytnio-ziemniaczane, uprawa pszenicy i buraków opłaca się tylko przy silnem nawożeniu i sprzyjających warunkach klimatycznych, uprawa lucerny niepewna; koniczyna czerwona udaje się dobrze.

IV klasa—grunta rolniczo-średnie, z natury zasobne, jednak wadliwe wskutek nadmiaru wilgoci lub ich zlewności, wartość ich może być podniesiona przez odpowiednie meljoracje nawet do II klasy; bez meljoracji grunta tej klasy tylko w latach wyjątkowo sprzyjających dają dobry urodzaj pszenicy, a nawet obfity plon owsa.

V klasa Grunta słabe przydatne do uprawy łąbinu i żyta oraz ziemniaków w korzystnych warunkach nawożenia; na gruntach tej klasy koniczyna czerwona nie udaje się; możliwa uprawa białej koniczyny na pastwisko.

VI klasa Grunta liche, piaszczyste, suche, na których tylko łąbin żółty się udaje; żyto i ziemniaki w latach sprzyjających, wilgotnych przy dobrem nawożeniu możliwe plony dać mogą; grunta ubogie, podmokłe, sapowate i murszaste, zdadne jedynie do uprawy owsa oraz niektórych warzyw przy silnem nawożeniu (kapusta).

VII klasa Grunta prawie zupełnie niezdatne dla właściwej uprawy polowej bądź dla swej lotności, bądź z powodu zabagnienia, bądź zbytniej szkieletowości i t. p.

VIII Nieużytki kompletne, jak doły po żwirze, torfie, glinie i t. p.

B. Łąki.

I klasa — łąki najlepsze, jak sztucznie nawadniane z dostatecznym dopływem żyznej i zdrowej wody, zapewniającym bez nawożenia maksymalne plony siana wyborowego.

II klasa — łąki bardzo dobre, jak użyźniane wylewami rzek w różnych porach roku.

III klasa — łąki średnie, jak łąki polne niezalewane, dające siana mniej, niż przy klasie II.

IV klasa — łąki gorsze, jak np. za suche lub za mokre, dające urodzaje zawodne.

V klasa — łąki liche, jak bagienne lub torfowe wyżynne.

3) Wzajemny stosunek wartości gruntów poszczególnych klas wynosi: wartość 1 hektara gruntów ornych 1 kl., równa jest wartości:

1	$\frac{1}{3}$	hektara	gruntów	ornych	kl.	II
2		"	"	"	"	III
3		"	"	"	"	IV
4		"	"	"	"	V
8		"	"	"	"	VI
15		"	"	"	"	VII
25		"	"	"	"	VIII
$\frac{3}{4}$		hektara	łąk	klasy		I
1		"	"	"		II
2		"	"	"		III
4		"	"	"		IV
8		"	"	"		V

VI. LIKWIDOWANIE MAJĄTKÓW

Art. 25.

Wydatki i wpływy, związane z przejściową do parcelacji administracją nieruchomości ziemskich, będących w posiadaniu Urzędów Ziemskich, jako zapasu ziemi na parcelację, oraz wydatki na wszelkiego rodzaju prace parcelacyjne i t. p., niezbędne dla wytworzenia racjonalnych gospodarstw i parcel gruntowych, obciążają, względnie zapisują się na dobro Funduszu Ziemskiego, a regulowane będą przez przepisy i zarządzenia Ministra Reform Rolnych.

V. USTALENIE CENY SPRZEDAŻNEJ POSZCZEGÓLNYCH GOSPODARSTW I DZIAŁEK GRUNTOWYCH.

Art. 26.

1) Cenę sprzedażną poszczególnych gospodarstw i działek gruntowych, utworzonych z majątków parcelowanych przez Urzędy Ziemskie, ustala Okręgowy Urząd Ziemski na podstawie szacunku, ewentualnie kosztów nabycia—o ile te byłyby wyższe od szacunku. Nadto cena sprzedażna ziemi będzie podniesiona przez rozłożenie na całą parcelowaną przestrzeń danego folwarku tej części szacunkowej budynku, o którą ich wartość się zmniejszy wskutek parcelacji folwarku.

2) Do ceny sprzedażnej będzie dodaną sumą ogólnoadministracyjnych i specjalnych wydatków i kosztów, poniesionych przez Urzędy Ziemskie na przeprowadzenie parcelacji nieruchomości ziemskich oraz na urządzenie i wkłady gospodarcze, budynki i t. p.

3) Minister Reform Rolnych może w celu ustalenia ceny sprzedażnej ustalić ryczałtowy dodatek do szacunku względnie kosztów nabycia, uwzględniający sumarycznie wszystkie wyliczone powyżej kategorie kosztów i nakładów.

Art. 27.

Ceny sprzedażne nieruchomości ziemskich (majątków ziemskich), posiadających specjalne przeznaczenie i odrębną wartość, ustala z uwzględnieniem cen miejscowych Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu na wniosek Okręgowego Urzędu Ziemskiego.

Art. 28.

Przy wycenianiu do sprzedaży gospodarstw i działek gruntowych, szacunek przypadających na poszczególne gospodarstwo lub działki budynków, inwestycji, urządzeń gospodarczych i in-

wentarza martwego, a również ewentualnej uprawy gruntów i zasiewów, ustala się według bieżącej ich wartości gospodarczej w chwili wyceniania z tem zastrzeżeniem, by suma cen sprzedaży poszczególnych działek w każdym razie pokryła szacunek względnie kosztu nabycia i wszelkie wkłady, które Urzędy Ziemskie w tym obiekcie poniosły. Inwentarz żywy szacuje się według miejscowych cen rynkowych.

Art. 29.

1) Grunta i tereny, sprzedawane na cele przemysłowe, handlowe, i wogóle nierolnicze, należy wyceniać odpowiednio wyżej ze stanowiska ich przeznaczenia według istotnej specjalnej wartości.

2) Grunta, sprzedawane na cele tworzenia kolonji dla robotników, rzemieślników, urzędników i t. p., wycenia się na zasadach ogólnych, przewidzianych bądź dla wyceniania majątków w całości, bądź drobnych gospodarstw rolnych, zależnie od tego, w jakim stanie są one odstępowane, t. j. czy sprzedaje się samą ziemię na raz więcej, niż jednemu nabywcy, względnie ich spółce lub spółdzielni, czy też sprzedaje się parcele lub parcelę z budynkami pojedynczym nabywcom.

Art. 30.

Wycenianie gruntów względnie gospodarstw i działek gruntowych, oddanych w posiadanie osadnikom przed dniem wejścia w życie niniejszej Ustawy bez ustalenia ceny sprzedażnej uskutecznią Okręgowe Urzędy Ziemskie na ogólnych zasadach niniejszej ustawy. Sumy, wpłacone przez nabywców w różnym czasie na poczet ceny kupna-sprzedaży, będą przeliczone na złote według wartości marki polskiej w odpowiednich okresach, ustalonej wspólnie przez Ministrów Skarbu, Reform Rolnych i Sprawiedliwości.

Art. 31.

Dla wyceniania osad i działek gruntowych na podstawie nieuchylonych dotychczas Ustaw o włościach rentowych może

Minister Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrerm Skarbu wydać odrębne przepisy, uwzględniające charakter włości rentowych i odpowiednie przepisy obowiązujące.

VI. KREDYT PARCELACYJNY.

Art. 32.

1) Część ceny kupna-sprzedaży tworzonych przy parcelacji gospodarstw i parcel Urzędy Ziemskie mogą zakredytować nabywcy w postaci pożyczek, opiewających na złote. Wysokość tej pożyczki będzie dostosowana do stanu finansowego nabywcy, jednak nie może ona przekraczać dla bezrolnych 90% ceny kupna-sprzedaży, dla małorolnych oraz dla nabywców gospodarstw wzorowych — 75%, dla nabywców parcel urzędniczych i robotniczych — 80% teje ceny.

2) O ile udzielona pożyczka nie będzie przekraczała 90% wartości szacunkowej ziemi wraz z wartością wymienionych w art. 18 budynków, będzie ona pożyczką gruntową długoterminową i będzie zabezpieczać państwową Rentę Ziemską w złotych. Nadwyżki i pożyczki ponad wymienione 90% będą stanowiły pożyczkę inwestycyjną, udzieloną z Funduszu Ziemskiego.

3) Z pomocy kredytowej korzystać będą nabywcy gospodarstw wymienionych w części 3 art. 21 i w art. 22 Ustawy o parcelacji i osadnictwie oraz nabywcy parcel, wymienieni w art. 24 teje Ustawy z uwzględnieniem zastrzeżonego tamże w art. 25 pierwszeństwa; udzielana ona będzie również właścicielom działek i gospodarstw, powstałych z parcelacji, względnie ich spadkobiercom dla uregulowania działów spadkowych lub fizycznego podziału gospodarstwa.

Art. 33.

1) Kredyt, udzielony zgodnie z art. 32, podlega oprocentowaniu sześć od sta w stosunku rocznym.

2) Procenty są płatne z dołu w ratach półrocznych.

3) Okres umorzenia pożyczek gruntowych wynosić będzie najwyżej lat 30, pożyczek inwestycyjnych najwyżej lat 15. Raty amortyzacyjne są płatne razem z procentami.

4) Złote przerachowują się na marki polskie z zastosowaniem przepisów ustępu 2 art. 2.

5) Należności, niewpłacone w ciągu pół roku od terminu płatności, podlegają przymusowemu ściągnięciu wraz z dodatkiem administracyjnym przez Państwowy Bank Rolny w trybie administracyjnym, przewidzianym w art. 10 i 20 statutu Banku. Pozatem dłużnik płaci odsetki zwłoki w wysokości 1%¹ miesięcznie do dnia wpłaty, względnie ściągnięcia zeń należności.

6) Pożyczka musi być zabezpieczona hipotecnie, a udzielenie jej skutkuje ograniczenie prawa własności, przewidziane w art. 27 ustawy o parcelacji i osadnictwie.

VIII. FUNDUSZ ZAPOMOG I KREDYTU ULGOWEGO.

Art. 34.

W celu popierania nabywania ziemi i tworzenia gospodarstw przez inwalidów i żołnierzy Wojska Polskiego i b. Litwy Środkowej, oraz przez służbę folwarczną i oficjalistów parcelowanych majątków, tworzy się specjalny „Fundusz Zapomóg i Kredytu Ulgowego“ ze źródeł następujących:

a) z jednorazowego specjalnego podatku od obrotu ziemią, na zasadach wskazanych w art. 38,

b) z pozostałości gotówkowych i aktywów wileńskiego wojewódzkiego funduszu ziemskiego,

c) z innych wpływów,

d) z fruktyfikacji sum funduszu.

Art. 35.

Z Funduszu Zapomóg i Kredytu Ulgowego mogą korzystać:

a) inwalidzi i żołnierze, którzy walcząc w szeregach armji Polskiej lub w wojsku b. Litwy Środkowej, szczególnie się od-

znaczyli, a którzy posiadają niedostateczne środki na nabycie ziemi przy parcelacji lub na zorganizowanie na tych parcelach gospodarstw;

o) osoby, którym nadaje się ziemię w myśl Ustawy z dnia 17 grudnia 1820 r. o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego, zmienionej przez Ustawę o parcelacji i osadnictwie;

c) służba folwarczna, niezamożni pracownicy rolni, oraz oficjaliści rolni, którzy tracą zajęcie wskutek parceacji danego folwarku.

Rozstrzyganie, którym z kandydatów, wymienionych w p. a i b niniejszego artykułu, ma być udzielona pomoc, w jakiej kolejności i w jakiej wysokości, będzie na podstawie przepisów Ministra Reform Rolnych zadaniem Komisyj powołać się mających przez Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych. Komisje te działać będą przy Okręgowych Urzędach Ziemskich w pierwszej i przy Głównym Urzędzie Ziemskim w drugiej instancji.

O pomocy innym kandydatom decydują Okręgowe Urzędy Ziemskie.

Art. 36.

1) Z funduszu Zapomóg i Kredytu Ulgowego będą udzielane na cele zagospodarowania się zasiłki w wypadkach na szczególne uwzględnienie zasługujących bezzwrotne, a wogóle zasiłki zwrotne (pożyczki), oprocentowane w stosunku 3 od sta rocznie.

2) Zasiłki zwrotne, udzielane z Funduszu Zapomóg i Kredytu Ulgowego, będą opiewały na złote i winny być zabezpieczone tak aby Skarb Państwa żadnych strat z tego tytułu nie poniósł. Koszta związane ze sporządzeniem skryptu dłużnego, jak również wszelkie inne wydatki z tem związane, pokrywane są z tegoż funduszu.

3) Zasiłki zwrotne z Funduszu Zapomóg i Kredytu Ulgowego mają być amortyzowane najdłużej w ciągu lat 15 w równych ratach półrocznych, przyczem termin płatności pierwszej raty może być odroczonej na dwa lata od dnia udzielenia zasiłku.

4) Pomoc z Funduszu Zapomóg i Kredytu Ulgowego może być udzielana osadnikom zarówno przy parcelacji, prowadzonej przez Urzędy Ziemskie, jak też przy parcelacji, prowadzonej pod nadzorem tych Urzędów przez instytucje do tego upoważnione, lub osoby prywatne, oraz w tych wypadkach, gdy grunta przechodzą tytułem darmym na zagospodarowanie tych gruntów.

Art. 37.

1) Rozmiary i sposób udzielania pomocy z Funduszu Zapomóg i Kredytu Ulgowego w formie nisko oprocentowanego kredytu oraz w formie zapomóg bezzwrotnych — ustali w porozumieniu z Ministrem Skarbu Minister Reform Rolnych, który również określi, w jakich wypadkach pomoc z tego funduszu ma być uzupełnieniem ogólnej państwowej pomocy kredytowej przy parcelacji.

2) Na udzielanie pomocy kandydatom, wymienionym w p. c. art. 35, przeznacza się najwyżej 50% sum. uzyskanych dla funduszu zapomóg i kredytu ulgowego z p. a art. 34.

Art. 38.

1) Nieruchomości ziemskie, o ile ich wspólny obszar w ręku jednego właściciela lub kilku współwłaścicieli razem wziętych przekracza 30 ha względnie 60 ha względnie 180 ha, względnie 300 ha w okręgach, dla których obowiązuje danemaximum posiadania własności ziemskiej w myśl art. 3 Ustawy o parcelacji i osadnictwie — obciąża jednorazowy podatek od obrotu ziemią.

2) Podatek ten pobierany jest od sprzedawcy przez Urzędy Ziemskie przy przymusowym wykupie majątków oraz przy każdej parcelacyjnej sprzedaży gruntu w wysokości 5% ceny sprzedażnej nieruchomości po odliczeniu od ogólnej ceny ewentualnie razem sprzedawanych ruchomości. Ziemia od której raz opłacony został już ten podatek, na przyszłość jest odeń wolna, chyba, że sprzedana będzie za wyższą niż poprzednio cenę; w tym razie pobrany będzie podatek od nadwyżki ceny.

3) Podatek ten będzie ściągany przez Urzędy Ziemskie z zastosowaniem uwarunkowania zezwolenia na przewłaszczenie od złożenia kaucji, zabezpieczającej wysokość podatku. W wypadku przymusowego wykupu podatek pobrany będzie przez zatrzymanie odpowiedniej części przypadającej właścicielowi listów Państwowej Renty Ziemskiej w złocie. Listy te będą przez Ministra Reform Rolnych sprzedawane przy pośrednictwie Państwowego Banku Rolnego. Ewentualna strata na kursie listów obciążą fundusz zapomóg i kredytu ulgowego.

Art. 39.

Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych i Sprawiedliwości upoważniony jest do wydania przepisów przechodnich o przeliczeniu na złote sum pożyczkowych pożyczek, udzielonych przez Urzędy Ziemskie na podstawie przepisów dotychczas obowiązujących.

Art. 40.

1) Czynności Bankowe, połączone z przygotowaniem, wydaniem, oprocentowaniem i umorzeniem listów Państwowej Renty Ziemskiej w złocie i wogóle gospodarka pieniężna tą rentą, oraz jej odpowiadającymi pożyczkami, prowadzone będą przez Państwowy Bank Rolny na podstawie przepisów, zarządzeń i dyspozycje Ministra Reform Rolnych, określających zasady zasady, jak też i zakres działalności Banku.

2) Na tych samych zasadach będzie prowadzona przez Państwowy Bank Rolny administracja „Funduszem Ziemskim“ i „Funduszem Zapomóg i Kredytu Ulgowego“.

3) Wydatki Państwowego Banku Rolnego, związane z administrowaniem wymienionymi funduszami, będą pokrywane ze specjalnego podatku administracyjnego, pobieranego od dłużników w wysokości, określonej przez Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 41.

Wykonanie niniejszej Ustawy powierza się Ministrowi Reform Rolnych w porozumieniu z zainteresowanemi Ministrami.

Art. 42.

Ustawa niniejsza obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej za wyjątkiem Województwa Śląskiego i wchodzi w życie w 30 dniu po jej ogłoszeniu.

DODATEK.

Projekt ustawy o parcelacji i osadnictwie na Ziemiach Wschodnich.

I. GRUNTA.

Art. 1.

1) Na obszarze województwa Wołyńskiego, Poleskiego, Nowogródzkiego, Ziemi Wileńskiej i powiatów grodzieńskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego na nieruchomości ziemskie, wymienione w art. 2 niniejszej ustawy, nakłada się przymus parcelacyjny. Przymus parcelacyjny polega na obowiązku rozparcelowania obciążonych nim nieruchomości ziemskich, (podziału na mniejsze posiadłości ziemskie) podług ogólnego planu parcelacji, przewidzianego przez ustawę o parcelacji i osadnictwie.

2) Do czasu rozparcelowania gruntów, podlegających przymusowi parcelacyjnemu na wymienionych obszarach, przepisy Ustawy o parcelacji i osadnictwie do nieruchomości ziemskich, wyszczególnionych w części drugiej art. 1 tej Ustawy będą miały zastosowanie jedynie w tej mierze, w jakiej Ustawa niniejsza na nią się powołuje.

Art. 2.

1) Przymusem parcelacyjnym obciążone są nadwyżki ponad 500 ha w województwie poleskim, a na pozostałym obszarze ponad 400 ha łącznej przestrzeni grun-

tów rolniczych i niezagospodarowanych, należących do jednego właściciela na obszarach, wymienionych w art. 1.

2) Przymus parcelacyjny stosuje się do majątków ordynackich, lennych i instrukcyjnych bez względu na przepisy Ustaw ordynackich oraz bez potrzeby zatwierdzenia przez odnośną władzę.

3) Wymieniony w ustępie 1 obszar 500, względnie 400 ha będzie podniesiony do norm, względnie w sposób przewidziany przez przepisy punktu C części 2 artykułu 3 i art. 4 ustawy o parcelacji i osadnictwie, o ile zachodzą wypadki, tam przewidziane.

4) Przymusowi parcelacyjnemu nie podlegają oraz nie są brane w rachubę przy obliczaniu pozostającego wolnym od tego przymusu obszaru gruntów rolniczych i niezagospodarowanych (części 1 i 3) ziemie następujące:

- a) stanowiące całość z innymi niepodlegającymi przymusowi parcelacyjnemu gruntami: nieużytki, grunta pod wodami i stawami, grunta drenowane, łąki meljorowane kosztem niemniejszym, niż połowa normalnych kosztów racjonalnego drenowania, grunta wybitnie leśne, t. j. nie nadające się dla kultury rolnej lub łąkowej, oraz wogóle grunta pod lasami ochronnymi. Za nieużytek uważa się w razie wątpliwości grunt, którego wartość nie przekracza $\frac{1}{15}$ wartości gruntów pierwszej klasy (art. 17—24 ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa). Natomiast zmiana nieużytków na ziemie wyższej wartości przez zastosowanie meljoracji lub innych zabiegów, dokonane po wejściu w życie niniejszej ustawy, nie nadaje tym ziemiom charakteru prawnego gruntów, podlegających przymusowi parcelacyjnemu.
- b) grunta pod lasami z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w ustępie 6 niniejszego art. Do gruntów pod lasami zaliczyć należy także wydzielane służbie i oficyalistom leśnym otoczone lasem kawałki innych użytków tego samego właściciela, o ile łącznie nie stanowią więcej nad 7% powierzchni lasu i nie przekraczają w nojedyńczych kompleksach 50 ha.

5) Do przestrzeni gruntów rolniczych w rozumieniu niniejszej ustawy będą zaliczane oprócz pól, łąk i pastwisk także wszelkie grunta uprawiane lub zasiewane, zwłaszcza ogrody. Wyjątki mogą robić Urzędy Ziemskie dla gruntów choćby czasowo uprawianych, co do których jednak niema wątpliwości, iż przeznaczone są dla specjalnych potrzeb, jak place pod budynki, fabryki, składy, przystanie i t. p.

6) Do gruntów niezagospodarowanych w rozumieniu niniejszej ustawy będą zaliczane oprócz właściwych odłogów także niezalesione, a conajmniej 5 lat temu, nie rachując okresu od 1-go stycznia 1915 r. do 31 grudnia 1920 r., — wycięte poręby leśne, jak również poręby leśne, leżące odłogiem, a poprzednio zasiewane, oraz przestrzenie leśne i zagajniki, których zwartość jest conajmniej trzy razy mniejsza od zwartości pełnej. O ile tu wymienione przestrzenie poleśne i leśne otoczone są lasami i nie przekraczają w zwartych kompleksach 50 hektarów, to nie podlegają temu przepisowi, to jest nie są uważane za grunta niezagospodarowane.

7) Rodzina nie podzielona co do praw majątkowych prawnie i fizycznie w ziemi wileńskiej przed wejściem w życie niniejszej ustawy, zaś na innych obszarach, wymienionych w ustępie 1 art. 1 niniejszej Ustawy, przed dniem 30 września 1921 r., uważana ma być za jednostkę; ta sama zasada stosuje się do współwłasności kilku osób, nienależących do rodziny, a to bez względu na dokonane w międzyczasie podziały i przewłaszczenia.

8) Obszary leśne i poleśne, obciążone przymusem parcelacyjnym, tracą charakter prawny lasów z chwilą przejścia ich na własność Związku Dostarczania Ziemi (Art. 5) lub Państwa, albo też na wypadek parcelacji ich zgodnie z art. 6 i 7 Ustawy o parcelacji i osadnictwie. Jednakże lasy ochronne w żadnym razie nie tracą swego charakteru prawnego i podlegają odnośnym przepisom prawnym o ochronie lasów.

Art. 3.

1) Związkowi Dostarczania Ziemi (art. 5) przysługuje prawo określania na wnioszek właściciela ziemi, które z jego gruntów podlegają przymusowi parcelacyjnemu.

2) Minister Reform Rolnych ma prawo zarządzić przeprowadzenie określenia, które grunta poszczególnych nieruchomości ziemskich podlegają przymusowi parcelacyjnemu.

3) Określenie to zasadniczo należy do atrybucji Okręgowych Komisji Ziemskich, których orzeczenie w tym przedmiocie będą wydawane na posiedzeniach jawnych; od orzeczeń tych służyć wszystkie środki prawne, przewidziane w Ustawie z dn. . . . o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i o organizacji Urzędów Ziemskich (Dz. Ust. Nr. . . . p. . . .)

4) Jednakowoż Ministrowi Reform Rolnych przysługuje prawo określoną w ustępie 3 niniejszego art. atrybucję Okręgowych Komisji Ziemskich przekazać Związkowi Dostarczania Ziemi.

5) Ostateczne ustalenie, czy i które grunta danego właściciela nie podlegają przymusowi parcelacyjnemu, należeć będzie do Okręgowej Komisji Ziemskiej. Okręgowy Urząd Ziemski będzie uprawniony do przeprowadzenia dochodzenia, zaś Okręgowe Komisje Ziemskie do orzekania, które z gruntów, nieobjętych określeniem Związku Dostarczania Ziemi, (ust. 1 i 4) winny jednak być obciążone przymusem parcelacyjnym.

Art. 4.

1) Właścicielowi ziemi przysługuje prawo stawiania Okręgowemu Urzędowi Ziemskiemu wniosku o określenie, które z gruntów, będących jego własnością, podlegają przymusowi parcelacyjnemu. Wniosek może dotyczyć tylko całego obszaru danego majątku jednocześnie. Postawiony wniosek będzie załatwiony w miarę możliwości poza kolejną, przewidzianą przez plan ogólny (art. 3), jednakże ewentualnie tylko w stosunku do gruntów, nie nastęrczających wątpliwości.

2) We wspomnianym w części 1 wniosku właściciel ziemi ma prawo zaproponować uznanie ściśle określonych przez niego obszarów jego gruntów za podlegające przymusowi parcelacyjnemu. O ile łącznie z tem przedstawi on zaświadczenie czynnika, uznanego przez Ministra Reform Rolnych i Ministra Rol-

nictwa i Dóbr Państwowych za kompetentny, że wymieniane przezeń grunta leśne i poleśne nie są pokryte lasami ochronnymi i że wogóle zgodnie z przepisami ustawy niniejszej muszą podlegać przymusowi parcelacyjnemu, to w stosunku do tych gruntów zaakceptowanie wniosku przez Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego jest równoznaczne z prawomocnym orzeczeniem Okręgowej Komisji Ziemskiej. Akceptacja wniosku nie uwłącza prawu Urzędów Ziemskich dochodzenia, a Komisji Ziemskich orzekania, które z gruntów, wymienionych we wniosku, powinny jednak być obciążone tym przymusem.

II. ZWIĄZKI DOSTARCZANIA ZIEMI.

Art. 5.

1) Na terenie działania każdego Okręgowego Urzędu Ziemskiego właściciele gruntów, podlegających przymusowi parcelacyjnemu, będą połączeni w Związek Dostarczania Ziemi.

2) Zadaniem wymienionych Związków jest dostarczenie ziemi na potrzeby parcelacji rządowej i nadania ziemi żołnierzom i inwalidom.

3) Związek Dostarczania Ziemi jest związkiem prawnie publicznym i osobą prawną. Powstaje on przez zatwierdzenie, względnie nadanie z urzędu, statutu w myśl artykułów 8 i 9.

Art. 6.

1) Okręgowy Urząd Ziemski sporządzi wykaz dla każdego powiatu prywatnych majątków ziemskich obszaru powyżej 500 ha w województwie poleskim, zaś powyżej 400 ha na pozostałych obszarach, wymienionych w art. 1, wraz z wykazem właścicieli tych majątków.

2) Do czasu Ustalenia w myśl art. 3, które grunta danego właściciela podlegają przymusowi parcelacyjnemu, należą do Związku Dostarczania Ziemi obowiązkowo wszyscy właściciele majątków ziemskich obszaru ponad 500, względnie 400 ha.

Art. 7.

1) Na zarządzenie Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego Komisarz Ziemski zwoła figurujących w wykazie (art. 6) i zgłaszających się, pominiętych w wykazie właścicieli ziemskich z danego powiatu, w celu wyboru dwóch delegatów na zebranie organizacyjne Związku.

2) Wszyscy zwołani właściciele ziemscy mają przy tych wyborach równe prawo głosu, przytem zebranie jest prawomocne w obecności nie mniej $\frac{1}{4}$ części zwołanych właścicieli.

3) Zebranie delegatów powiatowych stanowi zebranie organizacyjne Związku.

Art. 8.

1) Po dokonaniu wyborów delegatów powiatowych. Prezes Okręgowego Urzędu Ziemskiego zwołuje zebranie organizacyjne Związku Dostarczania Ziemi w celu uchwalenia statutu. Zebranie to jest prawomocne bez względu na liczbę obecnych.

2) Statut podlega zatwierdzeniu przez Ministra Reform Rolnych oraz ogłoszeniu w gazecie rządowej i dzienniku wojewódzkim na koszt Związku.

Art. 9.

1) O ile nie dojdzie do skutku uchwalenie statutu przez zebranie organizacyjne Związku, albo nie dojdzie do skutku samo zebranie, względnie wybór delegatów powiatowych, statut Związku będzie opracowany przez Okręgowy Urząd Ziemski i nadany z urzędu przez Ministra Reform Rolnych.

2) To samo nastąpi, o ile przyjęty przez zebranie organizacyjne statut nie zostanie zatwierdzony przez Ministra Reform Rolnych.

Art. 10.

Statut Związku Dostarczania Ziemi powinien zawierać postanowienia, dotyczące się punktów następujących:

- 1) Nazwy i siedziby Związku.
- 2) Wysokości udziałów i wogóle sposobów tworzenia majątku Związku, podziału między członków ciężarów, wynikających z przynależności członkowskiej, oraz uprawnień członków.
- 3) Układanie budżetu, zamknięcia rachunków i pokwitowania (absolutorjum) z tych rachunków.
- 4) Składu i wyboru Zarządu, uprawnień Zarządu, oraz o ile Zarząd składa się więcej niż z jednej osoby, wyboru i uprawnień Prezesa; formy legitymacji członków Zarządu i dokumentowania jego uchwał.
- 5) Składu i sposobu zwoływania Ogólnego Zebrania Związku oraz ewentualnie Rady Nadzorczej, jak również ogłaszania postanowień obu wymienionych ciał.
- 6) Spraw, o których decyduje Ogólne Zebranie oraz w razie istnienia Rada Nadzorcza.
- 7) Przyczyn i sposobu wyjścia członków ze Związku oraz sposobu zwolnienia członków od ciężarów z tytułu przynależności do Związku w tym wypadku, gdy członek, zgodnie z przepisami prawa, rozparceluje swoje grunta.
- 8) Sposobu zmiany statutu.
- 9) Rozwiązania i likwidacji Związku.
- 10) Czasopism, w których mają być ogłaszane wymagające tego w myśl przepisów prawnych lub statutu postanowienia władz Związku.

Art. 11.

Do statutu należy dołączyć wykaz majątków ziemskich, z zastosowaniem przepisu ustępu 2 art. 6 z podaniem nazwiska właścicieli. Wykaz ten należy uzupełniać i zmieniać w miarę zmian własności oraz w miarę określania gruntów podlegających przymusowi parcelacyjnemu (art. 3 i 4).

Art. 12.

1) Zarząd Związku wybierany w sposób, wskazany w Statucie Związku (art. 10 p. 4), może się składać z jednej lub więcej osób, z których w takim razie jedna jest Prezesem Zarządu.

2) Zarząd zastępuje związek w Sądzie i poza sądem. Zarządowi przysługują prawa ustawowego zastępcy. Zakres jego praw może być ograniczony przez statut ze skutkiem prawnym względem osób trzecich. Zarząd prowadzi administrację Związku, o ile poszczególne sprawy nie są przekazane przez Statut Prezesowi Zarządu, Ogólnemu Zebraniu lub Radzie Nadzorczej.

3) Prezes Zarządu, który jako taki się wylegitymuje, nie potrzebuje osobnego pełnomocnictwa dla zastępowania Zarządu wobec władz sądowych i administracyjnych.

4) Jeżeli wybór Zarządu lub poszczególnych jego członków pomimo wezwania Władzy Nadzorczej (art. 17) nie przyniesie do skutku, przysuguje tej władzy prawo mianowania całego Zarządu lub zastępców na miejsce brakujących członków, którzy do czasu prawidłowego wybrania brakujących członków mają spełniać ich obowiązki. Władza Nadzorcza może im wyznaczyć odpowiednie wynagrodzenie na koszt Związku.

Art. 13.

1) Zarząd ma obowiązek zwołać Zebranie Ogólne Związku, o ile wymagać tego będą interesy Związku, albo też, o ile zarządza tego na piśmie co najmniej czwarta część delegatów, względnie członków, uprawnionych do udziału w Zebraniu Ogólnym.

2) Zebranie Ogólne może być zwołane także przez Władzę Nadzorcą.

3) Corocznie powinno być zwołane conajmniej jedno Zebranie Ogólne

Art. 14.

1) Potrzebne na swoją akcję środki czerpie Związek z udziałów, względnie z przymusowych datków członkowskich, z pożyczek oraz z innych źródeł.

2) Za zobowiązania Związek odpowiada swoim majątkiem: o ile w ten sposób zobowiązania Związku nie mogą być zaspokojone, powinny one być pokryte przez przymusowe datki

członków, które ściąga od nich Zarząd w stosunku, przewidzianym przez statut.

Art. 15.

1) Ciężary z tytułu przynależności do Związku Dostarczania Ziemi są ciężarami publicznymi i mają pierwszeństwo przed innymi prawami rzeczowymi bezpośrednio po państwowych podatkach i publicznych daninach. Ciężą one na gruntach członków, podlegających przymusowi parcelacyjnemu, podług repartycji, jaką przewiduje statut. Mogą one być ściągane na drodze administracyjnej narówni z podatkami. Władze odnośne na żądanie Związku będą mu przychodziły z pomocą przy ściąganiu omawianych należności.

2) Wychodzący ze Związku członkowie odpowiadają także po wyjściu ze Związku za ciężary, które przypadły na nich przed wyjściem ze Związku.

3) W razie nieobecności w kraju lub nieznanego miejsca pobytu w kraju członka lub jego prawomocnego zastępcy Sąd Okręgowy na wniosek Prezesa Okręgowego Urzędu Ziemskiego wyznaczy kuratora sądowego.

Art. 16.

1) Władze i działalność Związku pozostają pod nadzorem Państwa. Wykonywa ten nadzór Prezes Okręgowego Urzędu Ziemskiego osobiście lub przez podległych mu urzędników. Od orzeczenia Władzy Nadzorczej przysługuje Związkowi prawo odwołania się w ciągu 14 dni do Ministra Reform Rolnych.

2) Władza Nadzorcza jest w prawie swoje zarządzenia niezwłocznie wprowadzać w wykonanie.

3) Na decyzję odnośnej władzy Związku przysługuje członkowi Związku prawo odwołania się w ciągu 14 dni do Władzy Nadzorczej.

Art. 17.

1) Władza Nadzorcza jest w prawie składać z urzędu członków Zarządu Związku, którzy dopuszczają się zaniedbania swych obowiązków, przekroczeń, lub okazały się niezdolnymi do administracji Związku.

2) Na to zarządzenie Władzy Nadzorczej może być złożona w ciągu 14 dni skarga odwoławcza do Ministra Reform Rolnych. Aż do chwili rozstrzygnięcia skargi pozostaje członek Zarządu zawieszony w swych czynnościach.

2) O ile działalność lub polityka Związku nie odpowiada wymaganiom Ministra Reform Rolnych, ma ten minister prawo bez podania motywów z powołaniem się tylko na niniejszy przepis, złożyć z urzędu członków Zarządu i ewentualnie Rady Nadzorczej Związku i ustanowić na okres przez siebie oznaczony przymusowego zarządcę Związku. Przymusowy Zarządca Związku nie jest odpowiedzialny przed zebraniem Ogólnem Związku, lecz tylko przed Władzą Nadzorczą.

Art. 18.

Władze Związku obowiązane są na żądanie Władzy Nadzorczej przedkładać jej do przejrzania wszelkie swoje akta, książki rachunkowe, dostarczać odpisów planu działania z budżetem zamknięć rachunkowych, postanowień, względnie protokołów Zarządu, Rady Nadzorczej i Zebrania Ogólnego. Władza Nadzorcza ma prawo dokonywać rewizji kasy Związku i całej jego administracji.

Art. 19.

O ile Związek odmawia włączenia do planu działania albo wykonania poza planem działania, świadczeń, wydatków, i obowiązków, które ciążyą na nim w myśl statutu lub przepisów prawnych, Władza Nadzorcza jest w prawie zarządzić z podaniem motywów włączenie do planu działania tych świadczeń i wydatków oraz jednocześnie nałożyć na członków Związku i ściągnąć wynikające stąd przymusowe datki.

III. NABYWANIE I DOSTARCZANIE GRUNTÓW PRZEZ ZWIĄZEK DOSTARCZANIA ZIEMI.

Art. 20.

1) Dla wypełnienia swych obowiązków Związek Dostarczania Ziemi ma prawo nabywać grunta bądź na swoją własność, bądź w porozumieniu z Okręgowym Urzędem Ziemskim na własność Państwa.

2) O ile na gruntach, nabywanych przez Związek, albo przechodzących na własność Państwa, ciążyą serwituty, ulegają one przymusowej likwidacji z urzędu, jak przy parcelacji (art. 19 Ustawy z dnia 7 maja 1920 r. o likwidacji serwitutów.).

Art. 21.

1) Na żądanie Okręgowego Urzędu Ziemskiego, postawione zgodnie z ustępem 2 art. 25, Związek Dostarczania Ziemi dostarczy temuż Urzędowi żadaną ilość gruntów) na oznaczony termin względnie terminy.

2) O ile Związek nie może dostarczyć tych gruntów z posiadanego przezeń zapasu ziemi lub w inny sposób, składa on niezwłocznie Okręgowemu Urzędowi Ziemskiemu wniosek o dokonanie przymusowego wykupna na rzecz Państwa gruntów, które we wniosku winny być dokładnie wyszczególnione. Wniosek taki może dotyczyć wyłącznie tylko gruntów, podlegających przymusowi parcelacyjnemu (art. 2), położonych w okręgu działania Związku. Urząd Ziemski propozycji Związku może nie przyjąć w całości lub części i żądać wniosku o wykupno bardziej odpowiadających Urzędowi gruntów.

3) W razie niedotrzymania przez Związek terminu w dostarczaniu zażądanych przez Okręgowy Urząd Ziemski gruntów i niepostawienie wniosku o przymusowe wykupno, Okręgowy Urząd Ziemski władny jest dokonywać przymusowy wykup z własnej inicjatywy, z gruntów, podlegających przymusowi parcelacyjnemu.

Art. 22.

Związkowi Dostarczania Ziemi przysługuje prawo występowania do Okręgowego Urzędu Ziemskiego z wnioskiem przymusowego wykupna nieruchomości ziemskich, wystawianych na przymusową sprzedaż (licytację). O ile Urząd Ziemski przychyli się do tego wniosku, albo sam podejmie tę inicjatywę, następuje przymusowe wykupno takiego majątku na rzecz Państwa z zastosowaniem właściwych przepisów ustaw o parcelacji i osadnictwie.

2) O wdrożeniu postępowania przymusowej sprzedaży (licytacji), położonych poza obrębem miast, licząc wyjątkowo obręb miasta Wilna w granicach jego z roku 1909, nieruchomości ziemskich względnie ich części Sąd zawiadomi właściwy Związek Dostarczania Ziemi i Okręgowy Urząd Ziemski. Oświadczenie Okręgowego Urzędu Ziemskiego o wdrożeniu postępowania o wykupie, złożone na 14 dni przed terminem licytacji, skutkuje wstrzymanie postępowania przymusowej sprzedaży (licytacji) odnośnie do podlegającego przymusowemu wykupowi obszaru.

Art. 23.

1) Za wymienione w art. art. 21 i 22 nieruchomości Urzędy Ziemskie płacą cenę, ustaloną w myśl przepisów ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa z dn. . . . , przy czem za nieruchomości wymienione w ustępie 1 art. 21, będzie zapłacone conajmniej 25% gotówką przy kupnie.

2) Na wypadek opieszałości Związku Dostarczania Ziemi i wynikającego stąd zastosowania przepisów ustępu (3) art. 21 Związek ten obowiązany będzie uiścić do Kasy Skarbowej 1% od ceny tak wykupywanych nieruchomości ziemskich.

Art. 24.

Wykupno przymusowe odbywa się z zastosowaniem ustępu 3, 4 i 5 art. 5 i artykułów 9 do 18 włącznie ustawy o parcelacji i osadnictwie ze zmianami wynikającymi z niniejszej ustawy.

Art. 25.

Związkowi Dostarczania Ziemi przysługuje prawo zakładania lub uczestniczenia w zakładaniu Instytucyj parcelacyjnych, oraz Instytucyj kredytu gruntowego.

IV. PARCELACJA GRUNTOW.

Art. 26.

1) Parcelacja nieruchomości ziemskich, objętych działaniem niniejszej ustawy, będzie prowadzona z zastosowaniem właściwych przepisów artykułów 3, 6 i 7 oraz 19 do 27 włącznie ustawy o parcelacji i osadnictwie, przy czem instytucjami do (parcelacji) podziału upoważnionymi, mogą być także Związki Dostarczania Ziemi, o ile takie upoważnienie od Ministra Reform Rolnych otrzymają.

2) Wymieniony w ustępie 2 art. 6 wspomnianej ustawy o parcelacji i osadnictwie obszar będzie mieścił w sobie odpowiednią przestrzeń obowiązkowej rocznej parcelacji gruntów, obciążanych przymusem parcelacyjnym, z której odpowiednią część przeznaczy Minister Reform Rolnych, jako mającą być dostarczoną przez Związki Dostarczania Ziemi. Będzie ona odpowiednikiem majątków ziemskich, wymienionych w punkcie a części 2 art. 6, wspomnianej ustawy o parcelacji i osadnictwie.

V. JEDNORAZOWY PODATEK W ZIEMI.

Art. 27.

1) Od właścicieli ziemi na obszarach wymienionych w art. 1 pobrany będzie jednorazowy podatek podług przepisów niżej podanych, przeznaczony na częściowe pokrycie kosztów wynagrodzenia za ziemię, przejętą na własność Państwa na zasadzie ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu ziemi na własność

Państwa w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (D. U. R. P. N. 4. 1921 r. poz. 17).

2) Wysokość omawianego podatku będzie obliczana według stanu majątku w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy. Współwłasność kilku osób opłaca ten sam podatek, jakby była własnością jednej osoby.

3) Wymieniony tu podatek zaliczony będzie w poczet podatku majątkowego, przewidzianego przez ustawę z dn. . . . o naprawie Skarbu.

Art. 28.

1) Za podstawę do ustalenia skali wymienionego w art. poprzednim podatku od danego majątku przyjmuje się cały obszar nieruchomości ziemskich, jaki dany właściciel posiada w Rzeczypospolitej Polskiej. Według tej skali obciążane są jednak tylko nieruchomości, położone na obszarach, wymienionych w art. 1.

Skala do obliczenia majątku jest następująca:

do 400 hektarów	niema podatku
od 400 do 1000 hektarów	2%
od 1000 do 2000 ..	3%
od 2000 do 5000 ..	4%
Powyżej 5000	6%

3) Podatek oblicza się przez pomnożenie wartości szacunkowej ziemi, ustalonej w myśl art. 17 ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa, przez ilość hektarów, stanowiących procent podług skali, podanej w ustępie 2. Przy tem obliczaniu przyjmuje się następującą wartość szacunkową ziemi:

a). na obszarach, które miały wyznaczoną daninę państwową (ustawa z dn. 16 grudnia 1921 r. o poborze nadzwyczajnej daniny państwowej—D. U. R. P. r. 1922, N. 1 poz. 1) w wysokości nie wyżej 600 marek z 1 dziesięciny bierze się do obliczania wartość gruntu ornego V klasy (art. 24 ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa).

b) na obszarach Ziemi Wileńskiej i w powiatach, które nie płaciły daniny, oraz na obszarach, które miały wyznaczoną da-

ninę w rozmiarach powyżej 600 marek jednak nie wyżej 1000 marek z 1 dziesięciny bierze się do obliczania wartości gruntu IV klasy.

c) na obszarach, które miały wyznaczoną daninę w rozmiarach powyżej 1000 marek z 1 dziesięciny bierze się do obliczania wartości gruntu III klasy.

4) Właściciel ziemi ma prawo do odpowiedniej zniżki podatku, o ile w ciągu 60 dni od wejścia w życie niniejszej ustawy, udowodni, iż przeciętna jakoś jego gruntów z uwzględnieniem skali klasyfikacyjnej, wymienionej w art. 24 ustawy o sfinansowaniu parcelacji i osadnictwa jest niższa, niż przewiduje punkt *a*, względnie *b*, względnie *c*, ustępu (3) niniejszego artykułu. Wniosek o zniżkę winien być złożony do Okręgowego Urzędu Ziemskiego, z przedstawieniem obszaru wszystkich nieruchomości ziemskich właściciela, szczegółowej klasyfikacji podlegających opodatkowaniu gruntów, nie licząc lasów. Lasy mają być do tego obrachunku przyjęte jako równoważnik tej samej przestrzeni gruntów klasy IV, lasy zaś ochronne klasy VI. Okręgowy Urząd Ziemski ma prawo przedstawianych przez właścicieli dowodów o klasyfikacji jego gruntów nie sprawdzać, na wypadek zaś przymusowego wykupna gruntów tego właściciela uznane one będą za grunta nie wyższej klasy, niż właściciel we wniosku omawianym podał.

5) Właścicielowi obowiązanyemu do opłaty podatku przysługuje prawo dostarczenia Urzędowi Ziemskiemu zamiast podatku w gotówce odpowiedniego obszaru gruntów, przydatnych na parcelacie.

6) Osobom, od których przejęto na własność Państwa ziemię na mocy omawianej ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. będzie potrącona od należnej im sumy odszkodowania suma podatku i w ten sposób podatek ten będzie pobrany.

7) Osobom, które ofiarowały ziemię na cele nadania jej żołnierzom Wojska Polskiego, ofiarowana ziemia będzie zaliczona w poczet uiszczenia podatku, z zastosowaniem szacunku, przewidzianego dla ziem przymusowo wykupywanych na cele parcelacji i osadnictwa.

Art. 29.

1) Wymieniony w art. 28 podatek ma być wpłacony w terminie, względnie terminach, jakie wyznaczy Minister Reform Rolnych, który ustali je w ten sposób, by cały podatek był wpłacony najpóźniej do dn. 1 listopada 1924 roku.

2) Wszelkie skargi na orzeczenia lub zarządzenia w tym względzie Okręgowego Urzędu Ziemskiego nie wstrzymują poboru podatku.

3) Od właściciela zalegającego z opłatą podatku, Okręgowy Urząd Ziemski może pobrać ten podatek lub jego część przez zastosowanie przymusowego wykupna odpowiedniego obszaru gruntów danego właściciela, podlegających przymusowi parcelacyjnemu, i przez potrącenie z przypadającej właścicielowi sumy odszkodowania pobrać omawiany podatek. Od zalegających właścicieli, nie posiadających gruntów, podlegających przymusowi parcelacyjnemu, podatek będzie ściągany jako bezsporna należność skarbowa w drodze przymusowej, z doliczeniem wynikłych stąd kosztów i 1% miesięcznie odsetków zwłoki.

Art. 30.

1) Właściciel, chcący skorzystać z prawa dostarczania, zamiast podatku—ziemi in natura (art. 28 ustęp 5) ma złożyć do Okręgowego Urzędu Ziemskiego wniosek o przyjęcie z tego tytułu na rzecz Państwa proponowanych przezeń gruntów. Wniosek ten może być przez Urząd Ziemski w całości lub w części nieprzyjęty, o ile grunta proponowane, zdaniem Urzędu, nie nadają się na parcelację.

2) Przyjmowane tytułem podatku dobrowolnie zgłoszone grunta będą oszacowane jak przy przymusowym wykupnie na cele parcelacji i osadnictwa i ta wartość szacunkowa będzie zaliczona w poczet podatku.

3) Właścicielom nieposiadającym gruntów, podlegających przymusowi parcelacyjnemu, pozostawia się prawo dostarczenia, jako podatku w ziemi, wszelkich gruntów, przydatnych na kulturę rolną, za wyjątkiem nieużytków i lasów ochronnych.

4) O ile na gruntach, przekazywanych tytułem podatku w ziemi, znajdują się drzewa lub drzewostany, pozostają te drzewostany własnością tegoż właściciela i pozostawia mu się najwyżej 3 lata czasu do ich wycięcia i zabrania.

5) (Redakcja tego punktu miała być ustalona po wyjaśnieniu pewnych spornych kwestji prawnych. Chodziło o wzięcie w obronę interesów wierzycieli, których należności ciążyły na gruntach, oddawanych tytułem podatku z dwóch lub więcej jednostek hipotecznych).

Art. 31.

Zamiast płacenia podatku omawianego gotówką, poszczególni właściciele mają prawo nabywać od tych właścicieli, od których przejęto grunta na własność Państwa w myśl Ustawy z dn. 17 grudnia 1920 r. o przejęciu na własność Państwa Ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej (D. U. R. P. z. 1921 r. Nr. 4 p. 17), prawa do odszkodowania za te grunta (art. 29 ust. 6) i przekazywać te prawa na rzecz Państwa tytułem omawianego podatku.

Art. 32.

Właścicielom, którzyń całkowicie bez środków przymusowych uiszcili przypadający na nich podatek w ziemi, lub od których przyjęto na własność Państwa grunta w myśl ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przejęciu ziemi na własność Państwa w niektórych powiatach Rzeczypospolitej, względnie którzy na cele nadania ziemi żołnierzom Wojska Polskiego (dobrowolnie swoje grunta ofiarowali przyznaje się ulgi następujące:

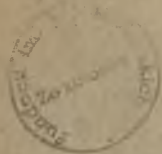
Z gruntów danego właściciela, podlegających przymusowi parcelacyjnemu, obszar równy grantom, zaliczonym za podatek, względnie równy ekwiwalentowi podatku, w hektarach (art. 29 ust. 3), będzie mógł być przymusowo wykupiony dopiero po wyczerpaniu się na terenie danego powiatu stwierdzonego zapasu gruntów, obciążonych tym przymusem, a nie korzystających z tego przywileju. Wybór tej uprzywilejowanej przestrzeni pozostawia się właścicielowi.

Wszelako właściciel z tytułu tego przepisu niema prawa stworzyć szkodliwej szachownicy lub figur gospodarczo nieuzasadnionych.

VI. PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KONCOWE.

Art. 33 i następane.

(Artykuły te zawierały przepisy, włączone następnie z powodu wycofania projektu niniejszej ustawy, do ustawy o parcelacji i osadnictwie jako jej artykuły 30, 31 i 32, a także przepisy włączone lub objęte przepisami artykułów 28, 29 i 33 wspomnianej ustawy o parcelacji i osadnictwie.

INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH PAN
BIBLIOTEKA
00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 72
Tel. 26-68-69

WAŻNIEJSZE PRACE

Prof. Z. LUDKIEWICZA:

POLITYKA AGRARNA. Wyd. czwarte. Poznań, Księgarnia Św. Wojciecha, rok 1921, str. XVI + 600.

KOMASACJA GRUNTÓW WIEJSKICH. Studium ekonomiczne. Warszawa, 1917, str. VIII + 220.

ROZMIESZCZENIE WŁASNOŚCI ZIEMSKIEJ I GOSPODARSTW WIEJSKICH W POLSCE, str. 104 i 9 map. Warszawa, 1923. Gebethner i Wolff.

ŹRÓDŁA I ISTOTA KWESTJI AGRARNEJ NA LITWIE, BIAŁEJ RUSI I WOŁYNIU. Studium statystyczne. Warszawa, Księgarnia Rolnicza, 1921, str. 55 i 5 map.

KWESTJA ROLNA W GALICJI. Warszawa, Księgarnia Rolnicza, r. 1910, str. VII + 276.

ROCZNIK ZAKŁADU POLITYKI AGRARNEJ

SZKOŁY GŁÓWNEJ GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W WARSZAWIE

Każdy zeszyt zawiera osobną pracę.
rok 1923:

Zeszyt 1. Prof. Z. Ludkiewicz. Rozmieszczenie własności ziemskiej i gospodarstw wiejskich w Polsce. Str 104 i 9 map. Cena zasadn. 5.

Zeszyt 2. Witold Babiński. Niepodzielność drobnych gospodarstw wiejskich na ziemiach Rzeczypospolitej. Stronic 80. Cena zasadn. 2.50.

Zeszyt 3. Dr Witold Staniewicz. Matujzy-Bofondziszki. Wieś powiatu Lidzkiego (w druku).

Skład główny u Gebethnera i Wolffa w Warszawie.

F

18.253